

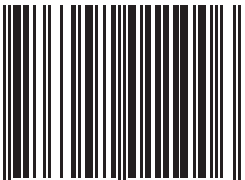
ИНФОРМАТИВНО-СТРУЧНИ ЧАСОПИС
за
професионално деловање практичара
предшколског васпитања и образовања

ПРАСКОЗОРЈЕ

бр 1 2024.

20 ГОДИНА ЗАЈЕДНИШТВА

ISSN 3042-0113

9 773042 011006 >

ПРАСКОЗОРЈЕ- РЕДАКЦИЈСКИ КОЛЕГИЈУМ

ГЛАВНИ УРЕДНИЦИ

Слободанка Радосављевић, 0628883800

Љиљана Драгутиновић, 0641212722

Марина Аризановић, 063370488

Марија Шћепановић, 0644852509

ОДГОВОРНИ УРЕДНИЦИ

Слађана Драшковић,

Далиборка Месар,

Жаклина Ђурић,

Марина Гвозденовић,

Маја Радујков

УРЕДНИЦИ

Весна Нушић,

Марија Старчевић,

Нела Дујић,

Гордана Лазаревић,

Тијана Боговац

Оливера Дишић

чланови Управних одбора Савеза/удружења,
Програмских одбора, председнице Надзорног
одбора и Суда части

ОДГОВОРАН ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ

Ана Штерјоска

ДОПИСНИЦИ

стручни сарадници, медицинске сестре –
васпитачи, васпитачи, директори,
представник репрезентативног синдиката ...

САРАДНИЦИ

чланови Управних одбора окружних
удружења васпитача, мед сестара,
сарадника, представници Филозофских
факултета, Високих школа за образовање
васпитача, Министрства просвете, ЗУОВ,
ЗВКОВ, локалних самоуправа ...

рукописе се достављају на мејл

urednistvosavez2024@gmail.com

часопис је непрофитан

*Растимо и стварајмо нове почетке, сањајмо
нове снове и надајмо се сваки пут неком новом
дану који почиње ПРАСКОЗОРЈЕМ.*

Поштовани сарадници,

Управо читате први број часописа ПРАСКО-
ЗОРЈЕ који се бави промоцијом предшколског
васпитања и образовања и професионалног де-
ловања практичара.

Странице часописа стоје на располагању
свима који се баве васпитно-образовним радом
у предшколској делатности за:

- * информисање о актуелностима у предшкол-
ској делатности;
- * процену властитих компетенција у димен-
зијама знања, умења и вредности.;
- * професионални развој (увођење у посао,
полагање испита за лиценцу, стручно усавр-
шавање и напредовање);
- * креирање стручног усавршавања и средине
којом се подржава рефлексивна пракса ва-
спитача;
- * планирања и праћења свог професионалног
развоја у циљу развоја професије васпитач.
- * оснаживање васпитача за суочавање са
конфликтима, стресом, проблемима и но-
вим ситуацијама и изазовима
- * грађење односа повезаности са колегини-
цама кроз уважавање, оснаживање, емпатију,
осећања, иницијативе, развоју само-
сталности и самоконтроле
- * циљ- Грађење и унапређивање квалите-
та професионалних односа повезаности
стручних радника предшколске делатности
у васпитно - образовном систему и ван њега.

Позивамо професоре, сараднике, директоре,
стручне сараднике и сараднике, васпитаче и
медицинске сестре васпитаче предшколских
установа Републике Србије да учествују у ства-
рању стручно-информативног часописа за
предшколце ПРАСКОЗОРЈЕ слањем једног тек-
ста, стручног рада-краћег есеја и сл.

Сл. Радосављевић

Др Милан Пашић,

помоћник министра,

Сектор за предшколско и основно образовање и васпитање

ЗАЈЕДНО УНАПРЕЂУЈЕМО СИСТЕМ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Са идејом струковног удружења васпитача о покретању часописа Праскозорје чији је општи циљ, како се истиче, да допринесе грађењу и унапређивању квалитета професионалних односа повезаности стручних радника предшколске делатности и који симболичким називом позива на нове почетке, упознати смо у тренутку када се у систему предшколског васпитања и образовања дешавају значајне промене, уз подршку Владе Републике Србије, односно Министарства просвете.

Велики је број иницијатива које су поставиле темељ и трасирале пут за оно што данас сагледавамо као кључне реформске процесе на нивоу предшколског васпитања и образовања и које смо, више од једне деценије, развијали у сарадњи са предшколским установама, јединицама локалне самоуправе, академском заједницом, заводима, струковним удружењима, репрезентативним синдикатима и партнерским организацијама, у циљу унапређивања доступности, квалитета и праведности предшколског васпитања и образовања.

Жељено стање у области предшколског васпитања и образовања, подржано Стратегијом развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године, подразумева даљи развој система у сусрет потребама деце и породице као подршке добробити и целовитом развоју деце предшколског узраста кроз: унапређивање доступности различитих програма и облика васпитно-образовног рада, подршку породици у остваривању њене васпитне функције, даље јачање професионалних

компетенција стручног кадра за рефлексивну праксу и грађење културе децјег вртића као простора демократске и инклузивне праксе, обезбеђивање континуитета искустава деце и породице у образовном контексту и развијање односа са другим деловима (у систему образовања, културе, здравства, социјалне заштите), локалном самоуправом и широм друштвеном заједницом, као и континуирано унапређивање система праћења, вредновања, подршке и извештавања на нивоу предшколске установе и система у целини.

Доношење нове програмске концепције – „Године узлета“ представља важну прекретницу у систему предшколског васпитања и образовања у Србији. Правилником о основама програма предшколског васпитања и образовања (2018) је по први пут прописано сукцесивно увођење и примена концепције васпитања и образовања деце предшколског узраста, у складу са стручном подршком предшколским установама (обуке, менторство, модели хоризонталне размене, водичи и приручници) обезбеђеном кроз пројекат инклузивног предшколског васпитања и образовања. Од 1. септембра 2022. године, све предшколске установе и основне школе које остварују припремни предшколски програм, у обавези су да васпитно-образовни рад са децом остварују у складу са „Годинама узлета“.

Нове Основе програма и подршка њиховој примени изискивали су и интензиван рад на усклађивању легислативног оквира, посебно подзаконских аката којима се уређују услови у погледу простора,

опреме, дидактичких средстава и запослених које треба да испуњава предшколска установа за почетак рада и обављање делатности; вредновање квалитета рада предшколске установе; евиденција и педагошка документација у предшколској установи; стандарди компетенција васпитача и стручних сарадника у предшколској установи; програм свих облика рада стручних сарадника; остваривање различитих програма и облика у васпитно-образовној делатности предшколске установе.

Паралелно са овим активностима, обезбеђена је значајна подршка предшколским установама у домену опремања намештајем, техничком опремом и дидактичким средствима (донаторским средствима ЕУ, средствима из зајма Светске банке и из буџета РС).

Осим реализације Програма подршке предшколским установама у примени нове програмске концепције, у оквиру 2. компоненте пројекта инклузивног предшколског васпитања и образовања интензивно се радило на унапређивању система спољашњег вредновања и самовредновања рада ПУ, система стручног усавршавања на нивоу установе, иницијалног образовања васпитача. Реализоване су обуке за унапређивање инклузивног приступа у раду ПУ; развој дигиталних компетенција практичара; јачање капацитета директора за покретање и подршку променама; унапређивање партнерства између два нивоа образовног система. Развијени су и посебни програми подршке за директоре ПУ и просветне саветнике ШУ. Креирани су квалитетни водичи, приручници и стручни материјали, који су заједно са онлајн обукама доступни свим практичарима на платформи Пасош за учење – предшколци, у Каталогу садржаја.

Пред нама је одговорност да промене које смо започели стабилизујемо и даље развијамо. У овим процесима, научили смо да је кључно истрајати на грађењу заједничког разумевања сврхе промене - заједничка посвећеност, разумевање за-

што се пракса мења и чему тежимо подржава осећај заједништва и припадности, повезује нас као учеснике у промени и умеравана да идемо у истом смеру.

Препознавање значаја предшколског васпитања и образовања, како у контексту глобалних агенди, тако и у креирању мера и политика образовања у Србији, носи различите изазове што још више упућује на неопходност развијања отвореног дијалога и партнерске комуникације свих важних учесника ради обезбеђивања кохерентног приступа у коме је глас који доприноси системском развоју политика за будућу одрживост ресора – глас носилаца делатности.

У том смислу, Министарство просвете поздравља иницијативу струковног удружења васпитача за покретање часописа Праскозорје, коју видимо као још једну, потенцијално важну прилику за шире узајамно информисање и повезивање носилаца делатности и других кључних актера у циљу промовисања предшколског васпитања и образовања и професионалног деловања практичара. Верујемо да ће колегинице и колеге, активним укључивањем у креирање садржаја, препознати добити за лични професионални развој и грађење заједнице праксе кроз приказ релевантних тема и питања, представљање искустава у процесу развијања програма васпитно-образовног рада, истраживања практичара, партнерстава. Очекујемо да ће временом, часопис изнедрити јасно постављен тематски оквир, квалитет прилога и препознатљивост међу предшколским радницима и свим другим заинтересованим странама.

У години обележавања важних јубилеја струковних удружења у делатности, верујемо да искуства у осмишљавању и организовању стручних сусрета на републичком и регионалном нивоу, конгреса предшколских радника Србије – СРПУС, сарадњи са струковним удружењима, установама и организацијама из земаља у окружењу, баш као и креирање новог часописа, могу бити повод и додатни импулс за

критичко сагледавање досадашњих пракси сарадње, повезивања и професионалне размене, као основ за промишљање могућих нових праваца деловања у грађењу квалитета праксе. Министарство просвете остаје у томе ваш верни сарадник и партнер.

Уверени смо да су и ваша непосредна досадашња искуства потврдила да су заједништво, отворена професионална комуникација и сарадња у којој свако од нас има своју улогу и одговорност, наша снага и путоказ у даљој афирмацији и развоју делатности предшколског васпитања и образовања у Републици Србији.

„Ако заједно идемо напред, успех долази сам“ Хенри Форд

Проф. др Живка Крњаја

Филозофски факултет Универзитета у Београду

УМРЕЖАВАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Позив да се напише прилог за стручни часопис, чији је назив истовремено симболичан и садржан у речи изабраној за најлепшу, може имати као одговор једну другу вредну реч – заједница. Заједницу препознајемо у односу на развијене начине сарадње међу њеним члановима и у односу на заједничко разумевања сврхе које они деле и које одређује њихове активности. Ослањајући се на ова два критеријума о којима говоре познати теоретичари у образовању, можемо се оријентисати када градимо заједницу, као и када преиспитујемо њен допринос. Сада су позвани различити учесници, професори, сарадници, директори, стручни сарадници и сарадници, васпитачи и медицинске сестре васпитачи предшколских установа, да се удружују у заједницу и да мисле предшколско васпитање и образовање на нов начин. То ојачава њихову повезаност и проширује могућности доприноса заједничким циљевима, с тим што је свакоме јасно да се то не постиже наједном, не траје једнократно и не настаје мимо дугогодишњих настојања да се заједница гради. Сви смо сагласни да умрежавање професионалне заједнице у којој учесници деле и промовишу вредности, знање, уверења и посвећени су јачању сарадње представља динамичан и флексибилан процес. Умрежавањем у заједницу учесници могу имати различите приоритете, гледишта, потребе и очекивања од умрежавања и поред тога што деле исто подручје друштвене праксе и сродне проблеме, Због тога се професионална заједница посвећује договорима и усклађивању приоритета учесника, полазећи од претпоставке да уобичајени приоритети нису нужно „стандардни“. Такође, професионална заједница настоји не само да одреди, него и да континуирано преиспитује и идентификује велики број

могућности, активности и начина интеракције, који одговарају различитим потребама и приоритетима учесника. У ту сврху професионална заједница користи поред непосредног заједничког учешћа и вишеслојни комуникативни простор који обухвата комбиновање различитих начина комуникације.

Стручни часопис је један од њих, а како потврђују истраживања, као начин комуникације има потенцијал да прошири професионална сазнања, модификује неадекватна решења, опортунизам, или друге врсте неусаглашености у предшколском васпитању и образовању.

Зашто је умрежавање професионалне заједнице потребно нама свима?

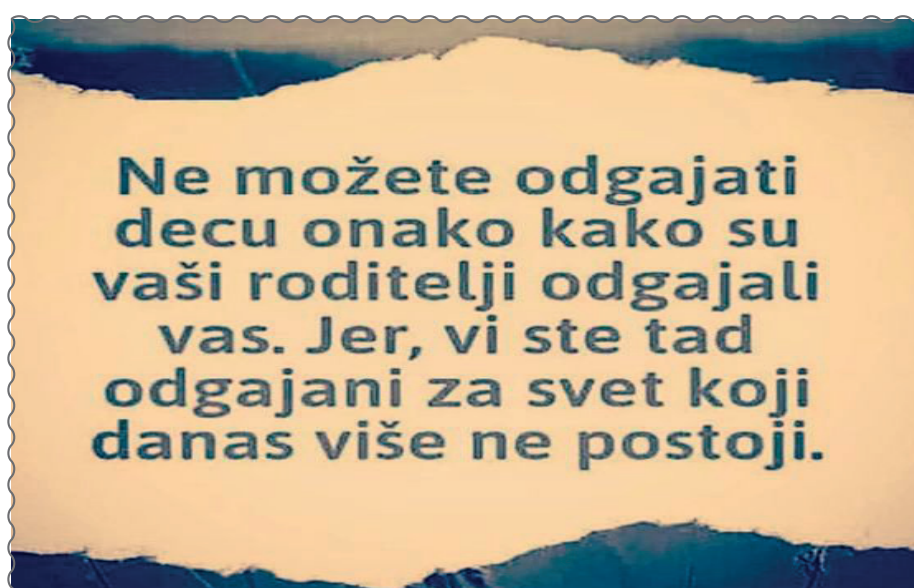
Умрежавањем професионалне заједнице фокус се ставља на предшколско васпитање и образовање као друштвену праксу која се развија у процесу грађења односа и заједничког рада свих чланова професионалне заједнице. Како би рекао Фреире, што је теоријско-епистемолошко „удаљавање“ од праксе мање, то је разумевање праксе веће, а самим тим је и већа могућност промене. Умрежавање заједница праксе за сваког учесника подразумева активно учешће заједно са другим члановима, при чему су учешће и одговорност увек на вишем нивоу. Виши ниво одговорности обухвата индивидуалну и колективну одговорност за разматрање и истражавање у решавању кључних питања професионалног деловања, тако да умрежавањем професионална заједница постаје ослонац и покретач превазилажења препрека са којима се суочавају њени учесници. Учесће и одговорност стварају јаку кохезију као снажну међусобну повезаност чланова заједнице и као јаку снагу професионалног деловања.

Умрежавањем професионалне заједнице обликује се професионални идентитет њених чланова, тиме што они кроз заједничке активности јачају самопоздање и критичку рефлексију у сагледавању различитих перспектива и спремнији су на активно јавно заступање свих питања у домену предшколског васпитања и образовања. Ради се о синергији веза међу учесницима, која доприноси развоју њиховог професионалног идентитета кроз отворену размену искустава, сврсисходно договарање и конструктиван односу према неизвесности коју доноси промена. Различити учесници кроз заједничко ангажовање стварају различите могућности дељења искуства и доприносе продубљеном разумевању промене, а умрежавањем се на тај начин избегава издвајање било ког искуства у промени као доминантног и једино могућег, као и стварање хијерархијских односа и било ког облика хегемоније моћи.

Умрежавање професионалне заједнице је катализатор развоја подручја знања и ширења промене. Тиме се доприноси да сви учесници продубљују своје разумевање, кроз дељење истраживачких искустава, идеја и различитих начи-

на међусобне подршке, при чему заједно постају друштвена снага која може утицати на правац развоја предшколског васпитања и образовања. Поларизације и стварање изолованих групација, као и „јерес индивидуализма“, према теоретичару Харгривсу ограничавају трансформационе капацитете образовања и развијање свести учесника у образовању. Умрежавање професионалне заједнице доприноси да се интегришу активности различитих стручњака у предшколском васпитању и образовању и да се превазилази хијерархијски однос теорије и праксе у приступу предшколском васпитању и образовању. То нам говори да процес као и допринос умрежавања професионалне заједнице зависи од посвећености њених чланова, као и од јасне стратегије и механизма подршке са других нивоа образовног система и шире друштвене заједнице. Међутим, како наводи Харгривс, ми још увек недовољно знамо о томе како се подржава умрежавање, посебно оно које се односи на „дељење истраживачког приступа“.

Радујемо се и искрено се надамо да ће стручни часопис доприносити нашем заједничком учењу у том правцу.

ИНТЕРВЈУ

О РАЗВОЈНОМ ПУТУ ВАСПИТАЧА У
САВЕЗУ УДРУЖЕЊА ВАСПИТАЧА СРБИЈЕ

(Из разлога двадесетогодишњег партнерстава и блискости у сарадничким односима, договор је да је обраћање у интервјуу на Ти)

Вођен са председницом управног одбора Савеза удружења васпитача Србије Слободанком Радосављевић

Интервју водиле:

Слађана Драшковић, председница
Скупштине Савеза и

Марија Шћепановић, председница
Програмског одбора Саавеза и члан
Савета Савеза

... И после пређеног пута од двадесет година

• Шта је за тебе професија васпитач, а шта предшколска делатност?

Садашње време одређује знање које је кључан елемент професије и делатности и представља дијалектичко јединство између функционалних знања и практичних вештина. Веома је важно на који начин се користи знање као алат за надоградњу себе у пракси и вештине које одређују начин примене тог знања.

Васпитачи су капитал предшколске делатности који поседују стручне способности да стварају вредност кроз изграђивање функционалног односа у непосредном раду са децом, развијањем сарадње са родитељима и развијањем професионалне праксе и заједништва са колегиницама и колегама што је посебна вредност која повезује појединце у заједницу.

Професија васпитач је лепота живљења!!! Предшколска делатност је заједница учења, осећај припадања повезаног процеса бриге, неге, васпитања и образовања у којој су сарадња и размена основ учења, промена и развоја.

• Где ми треба да усмеримо своју пажњу?

Мислим да вреди усмерити себе, своју пажњу на разумевање себе (*изненађујуће је колико људи заправо не познају себе*) и света око себе, преиспитивање и истраживање своје праксе, на стваралаштво као својство креативног бића уз

уважавање различитости, на промену себе и односа и приступа према другима. Посебну пажњу треба усмерити припадању струци - удружењу! То заједништво је будућност!

• Како би коментарисала заинтересованост или незаинтересованост васпитача за развој удружења или како видиш садашњост и будућност наше професије, у сферама деловања удружења/савеза?

Да поменем народну приповетку „Седам прUTOва“ чврсто повезаних у један сноп! Свих седам синова покушали су да преломе сноп али не могу кад су у заједништву. Кад одреше, одвежу узицу којом је био сноп везан, кад се заједница распадне и свако је сам за себе, штапићи се размакну, а онда један по један преломи се без по муке. Не будемо ли сноп-заједно, и најмања промена ће нас сломити.

Шансе за напредак и бољи статус професије и делатности су у доброј информисаности и комуникацији, добрим професионалним односима, проширењу свести у удружењима о потреби удруживања.

• Коју поруку би послала другима?

Чини ми се да смо заборавили на човека и људскост, а без људи не можемо да стварамо ни нове идеје, ни нове људе, ни нове објекте. Треба волети људе, а то значи желети добро другоме. То треба да обједини и уједини све нас, без обзира на другачија мишљења, неслагања, на различите погледе. То је љубав која треба да нас држи заједно. То је превладавање различитости и подједнако пријатно осећање са сваким.

• Имаш ли разумевања за оне који су се повукли у своју мирну садашњост, који живе да их ништа не дотиче?

Можда имају страх што живимо у садашњем тренутку без расплета. Васпитач као и свака друга особа постаје несигуран, губи поверење у институције и подложен је манипулацијама.

Крупни друштвени процеси условили су нови систем вредности који даје упечатљив културни идентитет и неки нови друштвени значај. Треба добро разумети утицаје свих фактора који обликују личност данас и овде. Најприлагодљивији

нису ни јаки, ни супер интелигентни, већ флексибилни у прилагођавању.

• Колико је у свему овоме за тебе изазов организовање активности и руковођења Савезом?

Искрено, нисам о себи никада размишљала првенствено као о руководиоцу. Више себе видим као једну од мноштва истих. Лепо је то када си особа која предузима нешто ново и то други цене и следе. Мислим да је подстицај управљање послом, организовање активности и вођење људи увек пре последица интуиције него знања. Ја волим изазове и подстицаје.

Изазов је и осећај сигурности и смирености када помислим на однос који имам са собом и особама у које имам поверења.

Добар осећај је и знање да те особе имају сличне вредности као и ја и да су им исте и сличне ствари важне у професији и животу. Изузетно ценим искреност код сарадника, отвореност и разумевање позиције другог. То је начин грађења односа, грађење поверења и слагање са различитостима. Мислим да је то људскост и осећај припадања заједници, то је заједништво.

• Који су принципи од којих не одустајеш у свакодневном организовању активности Савезом?

Најбитнији је принцип поштовања личности, струке, професионализма и свеобухватности усмерен ка унапређењу делатности и одржавању заједништва свих чланова. Ништа мање важна је и сарадња са надлежним државним органима, организацијама и другим удружењима, информисању, а зарад заштите интереса професије васпитач и предшколске делатности.

У руковођењу и организовању активности Савезом веома ми је важна колико моја одговорност, толико и одговорност других, транспарентност, отвореност

и партиципативност, равноправност, предвидивост, ефикасност и делотворност.

• Како доживљаваш себе у оквиру Савеза?

Мислим да смо успели са тимом да направимо успешно заједништво и да је то разлог да се осећам добро. Сви учествујемо у стварању позитивног духа сарадње и заједничког рада у свим аспектима деловања. Знатижељни смо и оптимисти смо. Све то ме чини срећном, сигурном и испуњеном. Ми смо бројна породица и живимо у заједници. Радујемо се сусретима, уважавамо и поштујемо једни друге. Поносимо се заједништвом стручних радника предшколских установа Србије.

• Шта највише цениш код својих сарадника?

Ценим поштовање личности, позитиван дух, дух сарадње, преузимање одговорности за одлуке и грешке. Не волим ситничавост, став да ништа није могуће, неколегијалност. За већину људских мана и тренутног неразумевања имам стрпљења и разумевања.

• Шта је оставило посебан траг у твојој радној и животној каријери?

Мој посао у Савезу постао је део живота мог, моје битисање. Наш тим чине васпитачи који улажу заједничке напоре да остваре заједнички циљ. То је синергија поштовања, поверења, знања и вештина свих чланова тима. У нашем тиму сви добијају.

Наш тим је прошао све фазе за протеклих 20 година почев од ступања у међусобне интеракције, постављања заједничких циљева и интереса, одржавања стабилне структуре интеракцијских односа у свим органима Савеза перципирајући себе као целину-заједницу која је утврдила начин рада и вођења, одредила уло-

ге појединаца и договорила се око подеље одговорности и овлашћења поштујући постављене рокове. Највидљивији траг је развојни пут који смо заједно правили, табали, верујући једно другом .

• Како балансираш између изазова да буде успешан рад Савеза пратећи сва дешавања у образовном систему и жеље да видиш, чујеш, доживиш све оно што би желела хроничним недостатком времена да то и оствариш...?

За сад све усклађујем добром организацијом, комуникацијом са сарадницима и пријатељима и слушањем себе јер имам циљ. Мислим да сам успела да разумем живот и волим свој обичан живот баш оваквог какав је.

Није могуће кретати се у смеру успеха ако не дефинишете шта је циљ и којим путем ићи. Не можеш се кретати као општем циљу ако не знаш што је твој циљ. Треба ускладити моћи и хтења. То није филозофија или игра обичних речи – то су чињенице.

Да бисмо били у корак са светом који се брзо мења, да бисмо управљали послом, треба колегинице мотивисати и инспирисати. Треба поседовати визију, имати интегритет, поверење, несебичност, бити предан, ценити креативне способности код других, треба умеће да чујеш друге. Да би неко водио људе, добро је да поседује умеће и издржљивост у комуникацији и буде увек доступан за сваког. Тим Савеза удружења васпитача Србије је то успео.

• Јеси ли имала снаге да се избориш за оно што желиш? Како је изгледао тај пут?

Развојни пут Савеза је био кривудава, са успонима и раскршћима, пут тражења и трагања за правим путем. У том тражењу

и трагању, мислим да живим сасвим обичан живот у мозаику догађаја који ме прате или ја њих пратим! Можда је невероватно, после скоро пола века бављења предшколством, имам љубави за професију и снаге да се изборим за оно што желимо заједно и то ме чини задовољном. Схватам да је неопходност да својом љубављу увећавамо срећу и лепоту живота других, да желимо добро и радост другоме. То је уточиште које свакоме може помоћи да се растере-ти лоших мисли, а такав став обогаћује

и храни душу човека, и тада човек живи уздижући се.

Ја волим живот: децу, игру и смех, животиње у којима видим вођење бриге и старање, људе од којих могу да нешто научим, књиге из којих црпим мудрост и знање, цвеће из којег упијам радост и земљу ову нашу којој сам захвална за стабилност и постојање... ја волим децу и васпитаче и живот овај!!! Та животна љубав је моја снага ...

Јадранка Спасић, Струковна мед.сестра

председница Савеза удружења
медицинских сестара предшколских установа Србије

ДАНАС ЗА БУДУЋЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ

Струковно удружење медицинских сестара предшколских установа Србије (СУМСПУС), од свог оснивања континуирано доприноси професионалном развоју запослених у делатности предшколског васпитања и образовања. Овај циљ, Струковно удружење остварује кроз разноврсне програмске активности које излазе у сусрет потребама практичара.

Струковно удружење СУМСПУС постоји 27 година. Наиме, 2022. година била је година јубилеја у којој смо централном свечаном Академијом 12.маја 2022 године у Београду, обележили наших двадесет пет година успешног струковног рада, као и Међународни дан медицинских сестара.

Дугорочни циљ који смо као струковно удружење поставили, базира се на потреби професионалног развоја медицинских сестара, као дела личне одговорности и нашег става према послу који обављамо али и праћење и примена правне регулативе у области васпитања и образовања, која прописује као обавезне, ниво и врсту стручног усавршавања. Тиме доприносимо оснаживању и развијању професионалне компетенције.

Потреба медицинских сестара да буду део система који вреднује учење, у континуитету учи и има потребу за целоживотним учењем, преплиће формално образовање медицинске сестре - смер педијатријски или васпитачки, са стручним усавршавањем планираним

и организованим у оквиру струковног удружења, кроз различите семинаре, предавања, програме обуке, дајући допринос и печат професионалном развоју.

На тај начин се омогућавају стицање нових сазнања и вештина али и усавршавање постојећих знања и способности, веома важних за унапређивање праксе и могућност конкретне примене наученог у свакодневном раду са децом узраста до три године.

Удружење обухвата и припрема паралелно стручно усавршавање за две групе медицинских сестара :

- Медицинске сестре васпитаче и струковне медицинске сестре васпитаче, које раде на пословима нге и васпитно образовног рада са децом узраста до три године, у обавези су да полажу и одржавају лиценцу за рад у области провете (дозвола за самостално обављање послова васпитно образовног рада у области министарства просвете) и њихово стручно усавршавање се планира и акредитиује у складу са правилником Министарства просвете као и за васпитаче и стручне сараднике. У Србији ради око 5000 медицинских сестара васпитача.
- Медицинске сестре, струковне и мастер медицинске сестре у области превентивне здравствене заштите (ПЗЗ), које такође припадају ресору министарства просвете али раде према Правилнику који

заједнички потписују Министар просвете и Министар здравља, а стручно усавршавање се планира у складу са Правилником о континуираној медицинској едукацији (КМЕ), поседују лиценцу из области здравља преко Коморе медицинских сестара а акредитацију ради Здравствени Савет Србије за све профиле у здравству (медицинске сестре, здравствене техничаре, лекаре, биохемичаре и фармацеуте). Укупно у Србији у ПУ ради око 750 медицинских сестара.

Струковно удружење је за своје активности на унапређивању здравља и безбедности деце и одраслих, стручном усавршавању практичара који раде у предшколским установама са децом, волонтерском раду кроз пројекте са великом друштвеном одговорношћу и учешћу на многобројним јавним манифестацијама, препознато од институција у републици Србији.

У протеклих 27 године кроз акредитоване стручне скупове, конгресе, конференције просло је више од 22.000 учесника који су захваљујући нашим активностима стекли нова знања, вештине и умења али су добили прилику да се промовишу у стручној јавности и напредују у звањима.

Удружење кроз своје акредитоване стручне скупове обухвата и запослене које раде у предшколским установама, Републике Српске и Републике Црне Горе.

Поред учесника на нашим стручним скуповима и конгресима увек је присутан велики број лекара различитих специјалности као и осталих стручњака који се баве децом

предшколског узраста (дефектолога, психолога, педагога, васпитача). Веома је значајно присуство представника два ресорна министарства, Министарства просвете и Министарства здравља РС.

Савез је шест година уназад званични партнер министарству здравља – јединице за координацију Другог пројекта развоја здравства Србије са којима су реализоване две здравствено промотивне кампање које и данас трају:

- кампања “Рационална употреба антибиотика која се започела од 2015. Године, а партнерство са ПУ поцело је од 2017. Године активним учешћем деце, родитеља и запослених у ПУ
- кампањом “Правилна хигијена руку”

Од 2020. године кроз партнерство са компанијом Абелафарм спроводимо кампању “Подршка другарима за очување имунитета”.

Од 2019. године, чланови смо Лего Конзорцијума у сарадњи са УНИЦЕФ-ом где спроводимо Пројекат “Подстицајно родитељство кроз игру” (2019 -2024)..

Пројекат “Подстицајно родитељство кроз игру” у Србији има за циљ да обезбеди да девојчице и дечаци, од рођења до 6 година (са приоритетом од рођења до 3 године), посебно из маргинализованих група, као део подстицајне неге, имају са својим родитељима / стартељима интеракције засноване на игри и подстицају, чиме би се омогућило оставаривању њиховог пуног развојног потенцијала (укључујући развој креативности, самопоуздања, радозналости, позитивне слику о себи и окружењу, склоност ка сарадњи..).

Током 2022. године Савез удружења медицинских сестара ПУ Србије учествује у реализацији пројекта “Значај працења линеарног раста код деце” који се реализује у предшколским установама и територији града Београда као и у предшколским установама на територији Републике Србије.

Посебно истичемо сарадњу са Савезом удружења вапитача Србије, која се као изузетно значајна показала и у заједничком организовању три конгреса - СРПУС један, два и три.

Такође кроз међусобно уважавање и подржавање негујемо и афирмишемо тимски рад и стварамо заједницу која живи и ради у вртићу.

На скуповима наша два удружења велики број радова су резултат тимског рада практичара којима се промовишу вредности вршњачког учења деце јасленог и вртићког узраста.

Савез удружења медицинских сестара ПУ Србије у сарадњи са предшколским установама Београда био је домаћин Међународној размени васпитача у јуну 2023. године у Београду.

За успешно реализоване активности и постигнуте резултате Савез је у јануару 2022 године одликован Светосавском наградом, највећим признањем које Министарство просвете додељује поједницима, предшколским установама, школама, факултетима и струковним удружењима.

За сада смо прво и једино струковно удружење које је добитник Светосавске награде. Светосавска награда је на име председнице Савеза Јадранке Спасић.

У јуну 2022. године Савез је добио Годишњу награду Уницеф Србија за 2022. годину.

Иницијативу медицинских сестара, ангажовање и жељу за сталним стручним усавршавањем, професионалним развојем и препознатљивим и дефинисаним статусом, подржавају и уважавају стални сарадници струковног удружења, представници Министарства просвете, саветници, просветни саветници и правници.

Могућност да медицинске сестре у предшколској установи могу, кроз свој професионални развој, да стичу звања и да тиме развијају и каријеру, уз правну регулативу, додатни је импулс за стручно усавршавање у оквиру струковног удружења али и кроз ин-

дивидуално, лично учење и стицање знања и вештина.

Квалитет рада медицинских сестара у раду са децом узраста до три године има директан утицај на развој деце и представља директну добит како за одрасле тако и за децу. Због тога струковно удружење инсистира на коректности Уредбе о коефицијентима запослених у предшколским установама и примени принцип IN FAVOREM LABORATORIS, најповољније по радника, како би медицинске сестре у области ПЗЗ биле равноправно третиране и са надом за уложен труд и рад.

УСССПУС

*Милица Марковић*Социјални радник сарадник
председник Центра Београд УСССПУС

У ДВАДЕСЕТОЈ ГОДИНИ ПОСТОЈАЊА И РАДА УДРУЖЕЊА СТРУЧНИХ САРАДНИКА И САРАДНИКА ПРЕДШКОЛСКИХ УСТАНОВА СРБИЈЕ

Друштво стручних сарадника предшколских установа Србије је основано 23. априла 2004. године. Удружење стручних сарадника и сарадника предшколских установа Србије је назив који је усвојен 14. априла 2011. год.

Удружење стручних сарадника и сарадника предшколских установа Србије је струковно, нестраначко, невладино и непрофитно удружење грађана који обављају послове стручних сарадника (педагози, психолози, логопеди и др.) и сарадника у предшколским установама Србије.

Циљеви и задаци Удружења су:

- ✚ афирмација професије стручног сарадника и сарадника,
- ✚ афирмација и унапређивање делатности предшколског васпитања и образовања,
- ✚ допринос стручном усавршавању својих чланова и њиховом професионалном развоју
- ✚ старање о правовременом и потпуном информисању својих чланова о свим актуелним питањима професије и делатности,
- ✚ развијање сарадње са другим владиним и невладиним

организаацијама, струковним удружењима и другим струковним удружењима која се баве васпитањем и образовањем,

- ✚ заштита професионалних интереса стручних сарадника и сарадника у предшколским установама.

Удружење ради остваривања својих циљева организује стручне скупове, семинаре, студијска путовања саветовања и друге облике стручног усавршавања у областима свог професионалног деловања,предлаже, креира, примењује, прати и вреднује предшколске васпитно -образовне и друге програме и пројекте, покреће, подржава, реализује и вреднује акциона и друга истраживања и пројекте у области предшколског васпитања и образовања,креира, публикује и преводи приручнике, часописе, брошуре, књиге за децу и одрасле, играчке, образовна средства и материјале,ради на јачању тимског приступа у професионалном раду у складу са законом, сарађује са научним и стручним институцијама, организацијама и удружењима у земљи и иностранству, која се баве истом и сличном делатношћу и имају сличне циљеве.

Двадесети рођендан Удружења и Шеснаести стручни сусрети догодиће се у априлу 2024.године.

Радујемо се овом јубилеју и позивамо Вас да нам се придружите на скупу који бити одржан од 11.4 до 14.4. 2024. у Врњачкој Бањи. Тема ових сусрета *„Професионалне компетенције стручних сарадника и сарадника: допринос грађењу квалитета у предшколској установи”* је позив да разговарамо о професионалним компетенцијама стручних сарадника и сарадника кроз приказ доприноса грађењу квалитета који се може огледати у реструктурирању праксе вртића, рекултацији праксе предшколске установе и утемељењу реалног програма на Основама програма.

Тим поводом биће објављен Зборник радова са Шеснаестих стручних сусрета који је значајно другачији од свих досадашњих, зато што:

- је настао као заједнички подухват аутора тема пријављених за сусрете и чланова Програмског одбора Шеснаестих сусрета кроз процес консултовања и рефлексije о пријављеним темама којим је отпочела сарадња, а заокружена је кроз писање и уређивање текстова за Зборник
- садржи ауторске текстове и
- објављен у штампаној верзији (свој примерак ће добити сваки учесник Шеснаестих сусрета)

А поврх тога - Свакодневно ћете имати могућност да читате по два новообјављена рада из Зборника на сајту Удружења и путем линка на фејсбук страници Удружења, од 20. марта 2024.(Биће постављени сви радови чији су аутори дали сагласност за то). Верујемо да ће један део радова бити објављен у неким наредним бројевима **Праскозорја**.

ПОВОДИ

Др МИЛАН ПАШИЋ ОТВОРИО 3. КОНГРЕС СТРУЧНИХ РАДНИКА
ПРЕДШКОЛСКИХ УСТАНОВА СРБИЈЕ

Помоћник министра просвете др Милан Пашић отворио је 3. Конгрес стручних радника предшколских установа Србије на Филозофском факултету у Београду и истакао да је овај скуп веома важан простор за дијалог о креирању услова и обезбеђивању различитих начина подршке деци у нашем друштву и систему предшколског васпитања и образовања.

Помоћник др Пашић је истакао да Конгрес доприноси чвршћем међусобном повезивању професионалаца у идентификовању кључних питања за делатност предшколског васпитања и образовања, у предлагању могућих решења и трасирању даљих праваца развоја.

Предшколско васпитање и образовање, како у контексту глобалних агенди, тако и у креирању мера и политика образовања у Србији, носи своје изазове што још више упућује на неопходност развијања отвореног дијалога и партнерске комуникације свих важних актера ради обезбеђивања кохерентног приступа у коме је глас који доприноси системском развоју политика за будућу одрживост ресора – глас носилаца делатности“, рекао је др Пашић.

Помоћник министра др Пашић је као пример заједничког деловања навео је активности у вези са доношењем нове програмске концепције „Године узлета“.

Доношењу нових Основа програма предшколског васпитања и образовања претходиле су године заједничког посвећеног стручног рада и преиспитивања у пракси развијања програма васпитно-образовног рада, у партнерству са релеватним институцијама, организацијама, струковним удружењима и предшколским установама“, рекао је др Пашић.

Он је изразио уверење да ће отворена, професионална комуникација и сарадња, у којој свако од има своју улогу и одговорност, дати снагу и бити путоказ у даљој афирмацији и развоју делатности предшколског васпитања и образовања у Републици Србији.

Трећи конгрес
СТРУЧНИХ РАДНИКА ПРЕДШКОЛСКИХ УСТАНОВА СРБИЈЕ
-СРПУС 2023.

*Покровитељ Трећег конгреса СРПУС 2023. било је Министарство просвете,
 Филозофски факултет Београд, одељење за педагогију и андрагогију
 - стручна подршка у реализацији 3. Конгреса*

Трећи Конгрес стручних радника предшколских установа Србије СРПУС 2023. одржан је у Београду на Филозофском факултету. Било је 250 учесника представника: Министарства просвете, Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, професора доктора Филозофских факултета и Високих школа струковних студија за образовање васпитача, директора предшколских установа, представника локалних самоуправа и стручни радници предшколских установа Србије.

ЦИЉ КОНГРЕСА:

Унапређивање компетенција васпитача, медицинских сестара васпитача и стручних сарадника и сарадника у остваривању квалитетне васпитно образовне праксе кроз сагледавање постојећег стања из угла грађења реалног програма кроз виђење детета „сада и овде”, развојности установе кроз подршку добробити детета, грађења културе заједнице учења и културе живљења вртића и заједнице, подршке рефлексивности и образовних политика и система предшколског васпитања и образовања. Ово је била прилика да учествују у актив-

ностима сва три струковна удружења на нивоу Србије. То је могућност да допринос делатности буде видљив, да прате достигнућа и новине у области предшколског васпитања и образовања, да промовишу делатност и да покушамо да заједно пронађемо пут и дамо подршку добробити детета. Питања, дилеме и сугестије слате су на Е:-маил kongressrpus14@gmail.com ; и разматране на сесији којој тематски припадају. Кроз излагања дата је слика стања, приказ искустава и многих идеја, предлога и питања која ће допринети могућим променама, а свеукупно би требало да буде подршка добробити детета у предшколском васпитању и образовању.

А ово је право место где треба истаћи посебан квалитет конгреса, а то је ЗАЈЕДНИШТВО СВИХ СТРУЧНИХ РАДНИКА ПРЕДШКОЛСКИХ УСТАНОВА СРБИЈЕ: - заједничко покретање иницијатива, преиспитивања теоријских и практичних сазнања у садашњем тренутку и заједничко реаговање као добробит за ДЕТЕ, за професију ВАСПИТАЧ, за целу ПРЕДШКОЛСКУ ДЕЛАТНОСТ и за СТРУКОВНА УДРУЖЕЊА.

КАМП ВАСПИТАЧА

ОДРЖАН ПРВИ ЛЕТЊИ ОБРАЗОВНО-РЕКРЕАТИВНИ
КАМП ВАСПИТАЧА

Први летњи образовно-рекреативни камп за васпитаче, одржан је у јуну 2023.године у етно селу „Моравски конаци“ у Великој Плани!

Мото кампа био је :

„Уметност је слична животу: Изгледа као игра, а уствари је ђаволски озбиљна ствар; и утолико озбиљна уколико више личи на игру“ Иво Андрић

Циљ:

- * Повезивање, подстицање и подржавање васпитача и координација активности ради унапређивања знања, вештина, умења и вредности за унапређивање васпитно-образовног рада у предшколским установама.
- * Проширивање и продубљивање сарадње удружења са колегама из других установа ради размене искустава на основама заједничког учења, промена и развоја, истраживања и неговања међусобног разумевања као и зближавања васпитача Србије у Савезу.
- * Едукација васпитача за ВО рад и међусобна толеранција, као и коришћење различитих вештина и техника ради повећања успешности међусобне комуникације и тимског рада.
- * Едукација за приближавање локалног, националног и културног наслеђа - традиције и старих заната.

ног наслеђа - традиције и старих заната.

- * одстицање активизма, креативности, добробити и личног испуњења учесника кроз развој стваралаштва као својства васпитача.
- * Испуњавање личности васпитача у откривању себе, новог задовољства, овладавање искуствима и откривање нових квалитета живота као извора целоживотног учења пролажеће кроз процес –ЖИВОТ ЈЕ ПРОМЕНА!

Камп за васпитаче представља вид неформалног образовања које пружа могућност стицања вештина, развоја талената или интересовања на другачији начин и представља специфичност у односу на остале облике образовања.

Рад у малим групама је могућност активног укључења сваког појединца у раду и води га откривању креативности, ка увиђању сопствене одговорности и одговорности у оквиру групе.

Едукација у кампу допринела је надоградњи развоја васпитача-учесника, подстакла да буду истрајни, сналажљиви, креативни, толерантни према новим идејама у раду у групи, развијали су љубав према професији и колегама опуштено у овом лепом природном окружењу. Сваки члан је допринео остварењу сопственог, а и заједничког циља, бољем

и ефикаснијем раду групе, тако да је група деловала као јединствена целина у остваривању постављених задатака.

Камп за васпитаче створио је услове за развој интересовања, талената и креативности, изграђивање одговорног става према себи и дру-

гима, пружио прилику за откривањем нових интересовања, стабилизовањем постојећих и њиховим спецификавањем, развијањем потребних вештина и вере у сопствене моћи и постављање виших циљева и аспирација у области предшколства.

“Malo znanje čini ljude oholim, a veliko skromnim. Zato prazno klasje oholo diže glavu ka nebu, a puno - obara glavu ka zemlji.”

Pablo Neruda

Гордана Лазаревић, члан Програмског одбора

АНАЛИЗА РАДОВА СТРУЧНИХ ТИМОВА ВАСПИТАЧА

Анализирајући пристигле радове у односу на задату тему, за Стручну конференцију за васпитаче: „ЖИВОТ У ВРТИЋУ– ИСКУСТВА, УЧЕЊА И РАЗЛИЧИТЕ ПЕРСПЕКТИВЕ“ мишљење чланова програмског одбора је:

Живот у вртићу, као месту заједничког живљења деце и одраслих, је комплексна и захтевна реалност, са много изазова. У радовима се уочава напредак васпитача(практичара) у схватању **значења и значаја реалног програма**. Реални програм је све више обликован аутентичним контекстом предшколске установе, уз видљивост њене културе и структуре. Васпитачи смелије представљају особености своје васпитне групе и ослањајући се на њих граде реалан програм, не губећи из вида дете. За дете је реалан програм оно што оно доживљава, у чему учествује и односи које гради према себи и другима.

Радови обилују примерима који потврђују да : **дете учи оно што живи**, и да је за васпитање и образовање детета све важно, од тренутка доласка у вртић, па надаље. Дете учи кроз игру, али не улази у игру да би учило. Игра је за дете стваралачка прерада стварности и креативни начин приступања свету. У раду васпитача је видљива заједничка игра са децом, усклађивање и уважавање дечијих предлога и иницијативе.

У развијању реалног програма уочава се да је фокус васпитача на препознавању и уважавању различитости и особености сваког детета и њихових породица. У већини радова се виде различити начини повезивања са породи-

цом и локалном заједницом, као и стварање прилика за заједничко учење кроз низ смислених активности: посете породицама, комшијама, продавницама, домовима здравља, парковима, позориштима, библиотекама, школама итд. Породица се препознаје као примарни и најважнији васпитач деце. Родитељи се упознају са актуелним дешавањима у групи, са новим темама и пројектима и подстичу се на укључивање. Негује се узајамно поверење и поштовање као основа за сарадњу. Видљиво је настојање васпитача да сарадња са породицом прерасте у партнерство, како би у још већој мери била присутна у креирању и развијању васпитно- образовног процеса.

Предшколске установе се труде да унапреде сарадњу са локалном заједницом, и на тај начин подигну свест заједнице о њеном значају у одрастању детета.

Васпитач преиспитује своју праксу и стално је суочен са новим питањима и изазовима које треба да решава. У подржавајућем окружењу заједнице која учи, у прилици је да унапређује своја професионална знања и вештине, као и лична уверења и вредности.

У радовима који нису прихваћени потребно је уочити следеће:

Улога васпитача је често доминантна уз непознавање иницијативе и ангажовања деце. Таква позиција васпитача ставља у први план, а не дете, па самим тим и доводи у питање и смисленост тема, развијање пројеката и истраживање. Уколико васпитач одређује садржаје онда изостаје смислено

учење, односно учење које проистиче из дечијег доживљаја и искуства. У неким радовима су само набројане активности без видљивог ангажовања деце, њихових предлога и ситуација за учење. Често се у радовима не може препознати добробит за дете.

Са упутствима за писање радова није у складу достављати само резиме, без садржаја рада, јер се на тај начин не може сагледати рад у целости. Потребно је обратити пажњу и на терминологију која се користи приликом писања радова.

Циљ конференције: **Јачање компетенција васпитача, медицинских сестара-васпитача, стручних сарадника и директора да рефлексивно преиспитују своју праксу и креирају промене на основу уважавања различитих перспектива, искустава и**

учења у вртићу као месту заједничког живљења.

У складу са темом стручне конференције, првог дана у седам сесија приказано је 26 радова, а другог 21 рад, укупно 47 радова у следећим сесијама:

I Сесија - Заједница која учи

II Сесија - Дете у реалном програму - перспектива детета

III Сесија - Пројектно планирање

IV Сесија - Партнерство са породицом и локалном заједницом

На стручној конференцији су презентовани радови из Србије, Републике Северне Македоније (4 рада), Републике Српске (2 рада) и Црне Горе (2 рада). Учесници скупа су медицинске сестре-васпитачи, васпитачи, стручни сарадници, сарадници и директори предшколских установа.

Изводи из извештаја модератора са Стручне конференције за васпитаче, Тара, 30.11-03.12 2023год

У складу са процесом учења који се развија на конференцији, промене на је концепција рада. Након сваке презентације у трајању од 20 минута, уследио је дискусионни блок од 30 минута, који је реализован кроз рад у групама. Свака група је добила питања:

1. Шта вам је било посебно важно и вредно у приказаном примеру?
2. Изнесите своје искуство у поређењу са искуствима колега у приказаном примеру. Шта је слично а шта различито?
3. Ваш предлог за даље унапређивање праксе. Прва три корака...

Након сваке презентације, на нивоу група практичари су промишљали и записивали своје увиде који се односе на презентовани рад. На основу заједничке дискусије, свака група је изнела увиде кроз одговоре на питања. После свих презентација, сумирани су закључци и они чине саставни део извештаја.

Кроз рефлексивна питања у односу на рад практичари су описивали праксу, упоређивали са искуствима других колега и правили план акције промене кроз кораке. Први ниво рефлексивности се односио на „моју позицију“ где учесници дају опис искуства колега и знања из праксе уз осврт на то шта је

посебно важно и вредно у приказаном примеру. У другом нивоу рефлексije „ја и други“ учесници су користили референтни оквир за преиспитивање сопствене праксе на основу примера праксе колега. Трећи ниво рефлексije је омогућавао промишљање о будућим корацима и акцијама у правцу унапређивања квалитета праксе.

На нивоу сесија, кроз размену и дискусију дошли смо до следећих увида:

- Практичари су оснаженији за преиспитивање сопствене праксе.
- Учесници практикују позицију „критичког пријатеља“ и уважава се више перспективност.
- Искорачило смо из домена примера добре праксе у примере за учење и гради се култура дискусије и рефлексije у којој је сваки рад виђен као прилика за размену, учење и креирање увида о могућем унапређењу праксе.
- Дискусија је заснована на вредностима, продубљена и поткована језиком Основа програма.
- Видљиво је повезивање теорије и праксе кроз приказане примере из праксе
- Приказане су различите структуре и културе вртића које приказују аутентично развијање реалног програма.
- У презентацијама је видљиво да деца уче оно што живе, у њима смисленим активностима кроз игру и различите начине изражавања, истраживања, кроз богата и разноврсна искуства.
- Посебно је видљиво учење инспирисано животно-практичним ситуацијама.

- Охрабрујуће је што је у одређеном броју радова уочљива је дечја перспектива и активно учење деце у процесу документовања
- Уочено је да се продукти и инсталације настале током развијања пројеката износе у заједничке просторе и у функцији су игре, учења и истраживања
- Заједнички простори се користе као места за сусретање, игру, учење и истраживање деце различитих узраста.
- Учесници препознају различитост као прилике за учење.
- У приказаним радовима видљивије је коришћење ресурса локалне заједнице за учење и истраживање. Видљиво је грађење партнерства са породицом. Активнија је улога родитеља у развијању програма.
- Новина је и отварање питања, именовање дилема и етичност у дискусији.
- Дигиталне компетенције практичара су видно ојачане што се препознаје током коришћења различитих дигиталних алата како током настајања тако и током презентовања радова.
- Финално, Стручна конференција за васпитаче је подршка грађењу заједнице која учи.

Можемо закључити да је циљ конференције: Јачање компетенција васпитача, медицинских сестара-васпитача, стручних сарадника и директора да рефлексивно преиспитују своју праксу и креирају промене на основу уважавања различитих перспектива, искустава и учења у вртићу као месту заједничког живљења остварен.

Марија Шћепановић,

председница Програмског одбора Савеза

РЕТРОСПЕКТИВА СУСРЕТАЊА ВАСПИТАЧА „ ЈЕДАН ДАН У ВРТИЋУ“

Пети јубиларни стручни скуп СУСРЕТАЊЕ ВАСПИТАЧА „ ЈЕДАН ДАН У ВРТИЋУ“ је прилика да се осврнемо и присетимо како смо почели. Шта је био мотив за организовање сусретања васпитача са овом темом и како је текао процес учења. Током рада Ппограмског одбора и анализе радова за Конференцију васпитача , који су представљали процес развијања васпитно-образовне праксе, дошли смо на идеју да подстакнемо практичаре да прикажу како протиче један дан у вртићу, кроз видео запис. На стручним конференцијама на Тари у децембру 2018 године, и у Кладову 2019 године, у поподневним часовима приказани су видео записи из 15 установа на тему „ЈЕДАН ДАН У ВРТИЋУ“. Утисци и коментари учесника, показали су да постоји потреба за оваквим начином размене.

Уследила је припрема за прва Су-сретања васпитача, што је представљало још један изазов. Рад Програмског одбора за преглед и одабир радова на тему “ ЈЕДАН ДАН У ВРТИЋУ“, одвијао се на специфичан начин, због актуелног ванредног стања и Републици Србији .

Чланови ПО су комуницирали су путем мејла, вибера и телефонских разговора, прегледали видео записе, међусобно размењивали запажања, мишљење, сугестије и коментаре. Током прегледа материјала се отворио велики број питања: како заиста протиче један дан у вртићу, колико су деца ангажована и укључена, у којој мери је за-

ступљен интегрисан приступ и да ли се подстиче заједничко учење – вршњачка подршка. У складу са циљем стручног скупа, постављена су два кључна питања:

- *Шта је то што је процењено као доминантно у постојећој пракси?*
- *Који су могући правци промена који воде ка квалитетној пракси која подржава укљученост, интегрисан приступ и вршњачку размену?*

Прва сусретања васпитача „ЈЕДАН ДАН У ВРТИЋУ“ одржана су у **ВРЊАЧКОЈ БАЊИ** од **02.10.-04.10.2020.год.**

Пленарни део је због епидемиолошке ситуације, по први пут, одржан путем Zoom апликације. Затим је одржана разговараоница- размишљаоница „*Шта нам деца поручују*“. Учесници су анализирали приче из праксе , које су представљале један сегмент дана у вртићу. Уз индикаторе израђене на основу смерница за припрему радова, учесници су вежбали да препознају добру праксу и и на примерен начин изнесу своја запажања о томе шта и на који начин може да се унапреди. Овако осмишљена концепција радионице, мотивисала је присутне да преиспитују постојећу праксу и промишљају о могућим правцима унапређења.

1. Практична решења у организовању активности: Учесници сматрају да су практична решења видљива у мањој мери ,а предлог

- за унапређивање је да се уваже дечја интересовања и предлози.
2. Интегрисан приступ садржајима током дана: Учесници сматрају да је интегрисан приступ присутан у мањој мери, прелог за унапређење је интегрисање ситуација у дневне садржаје.
 3. Ангажованост и вољност детета у процесу: Учесници процењују сматрају да је договор на релацији васпитач-дете, видљив у мањој мери. Дечје идеје и предлози се подржавају у мањој мери. Деца раде по налогу. Предлог унапређења је да одрасли имају више поверења у дете, да подстичу дечје идеје и предлоге и деца пруже могућност доношења одлука.
 4. Доступност, употреба, коришћење материјала и средстава: Учесници сматрају да је у мањој мери доступно коришћење материјала, средстава. Предлог за унапређење је да се омогући деци да искористе све доступне ресурсе уз договор, да се средина обогати материјалима и омогући доступност.
 5. Искорак у грађењу квалитета: Веома мало видљив. Предлог за унапређење: примена савременијих метода у креирању васпитно образовног рада,
 6. Ангажованост стваралаштво деце: Учесници сматрају да је у мањој мери видљиво стваралаштво и ангажованост деце да нешто истраже и сазнају. Предлог за унапређење: уважавање идеја, предлога деце и поштовање договора васпитача и деце. Подстицати игровне активности.
 7. Димензије социјалних компетенција: По мишљењу учесника присутно у мањој мери. Предлог

за унапређење да се деца мотивишу да заједно долазе до решења, закључака, да буду партнери у игри, Да васпитач буде отворен и омогући деци, да прихватају друге и брину о њима, да прихватају промене буду отворени и флексибилни, да праве избор, доносе одлуке и преузимају одговорност.

8. Ангажовање и истраживање деце: Учесници сматрају да се деца у мањој мери, подстичу на истраживање. Предлог за унапређење да се деца ангажују и подстичу на истраживање, да се стварају прилике за истраживање и богата средина за учење.

У завршном делу, складу са циљем скупа, разговарали смо, размењивали искуства, дискутовали, анализирали, заједнички промишљали и дошли до одговора на два кључна питања:

Шта је то што је процењено као доминантно у постојећој пракси?

Највећи број учесника је проценио да је у постојећој пракси доминантна улога васпитача који планира, поставља циљеве и задатке, усмерава и углавном нуди ограничен избор средстава и материјала. Даје готова решења, фокусиран на унапред дефинисане садржаје и формално групише једнократне активности који су саме себи циљ. У мањој мери видљиво праћење дечије иницијативе и нефлексибилност у организацији ритма живљења у вртићу. Процена одређеног броја учесника је да је видљив добар однос васпитача и деце, васпитач „слуша“ дете, подржава се дечја потреба за игром као и ангажованост детета, иницијатива и могућност избора. Препознаје се недовољно коришћење постојећих ресурса у ужем и ширем окружењу.

Који су могући правци промена које воде ка квалитетној пракси која подржава укљученост, интегрисан приступ и вршњачку размену

Највећи број учесника је проценио да су могући правци промена усмерени пре свега на васпитаче, њихово промишљање, стварање прилика за преиспитивање, испробавање, продубљивање, упитаности и потребе деце за истраживањем. Васпитач који уважава и подржава иницијативу детета, верује у потенцијале детета, осетљив је и отворен за подршку детету да учи и открива кроз властито ангажовање. Повезује искуства онога што дете чини и доживљава у ситуацијама које су за њега смислене, а не кроз издвојене садржаје и појединачне активности. Ствара услове за подршку деци да јачају своје снаге, подржава јачање дечјих компетенција. Унапређује сарадњу са породицом и локалном заједницом као и вршњачку размену.

Сусретања васпитача су пратила два супервизора Биљана Којовић, представник МПНТР, координатор компоненте 2 пројекта Инклузивно ПВО и Милка Симић, директор ПУ „Нада Наумовић“ из Крагујевца

Део извештаја Биљане Којовић:

„Доминантан утисак је да су васпитачи у преиспитивању праксе приступили компетентно и мотивисано уз осетан ентузијазам и позитиван однос према променама које следе. Упркос изазовима које нам је донела Ковид пандемија, током које су одговорно, компетентно и посвећено пружали подршку дечјој добробити и учењу кроз игру, истовремено градећи дигиталне компетенције и компетенције у вези са подршком деци и породицама, васпитачи су показали висок ниво професионалне свести о томе да

се детињство, живот, развој и учење деце одвијају сада и овде и да сви заједно носимо професионалну одговорност да га подржимо на најбољи могући начин“.

Закључак из извештаја Милке Симић:

„Комплетан садржај Сусретања – паралелне радионице и презентације приказане у оквиру шест сесија, представљају широк дијапазон примера из праксе – оригиналних, аутентичних приказа укључености деце, интегрисаног приступа и вршњачке размене у „једном дану у вртићу“. Иако је „прича“ заокружена закључцима по кључним питањима на крају паралелних радионица, отворен је простор за даљи дијалог учесника васпитног процеса о промишљеним променама“.

У складу са актуелном епидемиолошком ситуацијом, одржане су четири online конференције на тему „Један дан у вртићу“, којима је присуствовало 1158 учесника.

Сви учесници су позитивно коментарисали овакав начин рада, организацију скупа, динамику и смењивање садржаја, компетентност супервизора и модератора. Овакав начин рада је и прилика за јачање дигиталних компетенција. Позитивни коментари, листе утисака, предлози, указују на потребу да се овакви скупови организују и у наредном периоду.

На основу утисака и предлога са онлајн конференција и исказаном потребом практичара, да се дискутује о примени и припреми за примену нових Основа програма предшколског васпитања и образовања, припремљен је сет радионица „Ја на путовању кроз нове Основе“

Друга Сусретања васпитача „**ЈЕ-ДАН ДАН У ВРТИЋУ**“ одржана су

у **ВРЊАЧКОЈ БАЊИ**, од **27.05. до 30.05.2021.год.**

Након приказивања радова и снимака, реализован је сет радионица са називом: „Ја на путовању кроз нове Основе програма предшколског васпитања и образовања“, путем разговораонице - **ЗАКОРАЧИМО**, размишљаонице -**КОРАЧАМО**, ствараонице - **ИСКОРАК**.

Током прве радионице –разговораонице **ЗАКОРАЧИМО** учесници су размењивали искуства и уочавали могућности за промену дискутујући о слици о детету, подстицајној средини, партнерству са породицом и локалном заједницом и значај хоризонталних размена. Већина учесника је уочила да је кључна промена у нама самима кроз рефлексију сопствене праксе у заједници са свим актерима живота вртића. Фокус је на промени слике о детету, креирању средине која настаје и мења се заједничким учешћем деце и одраслих, грађењу партнерстава и оснаживању у дигиталним компетенцијама.

Током друге радионице -размишљаонице **КОРАЧАМО** учесници су се бавили изазовима у припреми за примену нових Основа програма промишљајући кроз теме: где препознајем да ми је потребна подршка, снаге на које се ослањамо, могућности грађења партнерства, начинима проналажења ресурса и начином документовања програма тако да буде видљив. У овој радионици препознато је да је извор снаге у нама и у грађењу уважавајућих односа, партнерстава са актерима живота вртића. Практичари су се оснажили да искажу потребу за подршком. Иницијатива у креирању партнерстава, проналажењу ресурса и видљивости програма је истакнута као корак ка промени. Један од начина видљивости

програма је потреба за коришћењем дигиталних алата и јачању дигиталних компетенција деце и одраслих.

Током треће радионице ствараонице **ИСКОРАК** учесници су креирали подстицајну физичку средину за дете кроз моделе, скице или описе са приказима: шта се налази у простору (физичке одлике простора), ко је учествовао у креирању простора, када и како је простор настајао, шта је све простор за развијање програма, како се интегрисано учење огледа у простору и улога деце у креирању простора. Учесници су на оригиналан и маштовит начин креирали подстицајну физичку средину за дете користећи своја искуства и искуства стечена кроз размену и дискусију током претходна три дана. Препознали су различите могућности и начине проналажења и коришћења различитих ресурса.

На питање шта значајно и оснажујуће носим са собом са скупа, одговори су били:

- жеља и потреба да се мењам,
- промена слике о детету, -размена искустава и идеја,
- тимски рад,
- нова сазнања,
- позитивне утиске,
- заједница која учи,
- мотивацију и храброст,
- подршку,
- отвореност, задовољство, нова пријатељства...

Препозната су кључна места за промене као подстицај за унапређивање праксе. Утисци учесника скупа након одржаних презентација и поподневних радионица показују значај хоризонталне размене и колико оснажени и отворени за нове идеје одлазе у своје средине.

Трећа сусретања васпитача „**НЕ-ПОСРЕДАН РАД СА ДЕЦОМ КРОЗ ЈЕДАН ДАН У ВРТИЋУ**“, одржана су на **ТАРИ од 03.06 2022.год до 05.06. 2022.год .**

Четврта Сусретања васпитача „**ЈЕДАН ДАН У ВРТИЋУ – РАЗВИЈАЊЕ РЕАЛНОГ ПРОГРАМА**“, одржана су у **КЛАДОВУ од 14.10 2022.год до 16.10.2022.год.**

На овим стручним скуповима приказани су видео материјали који осликавају сегменте развијања реалног програма, у складу са аутентичном културом и структуром вртића.

Пратећи видео - записе који су настали пре и током имплементације нових Основа програма учесници су имали прилику да стекну увид у квалитет и предности нове програмске концепције.

Видео запис је својеврстан вид педагошке документације који практичарима омогућава да сагледају, преиспитују кроз саморефлексију и рефлексију, вреднују и унапређују своју праксу у циљу квалитетнијег развијања реалног програма.

Видљива је промена позиције деце, кроз уважавање дечје иницијативе, њихово ангажовање и укљученост. Деца промишљају, дају идеје, изражавају своје мишљење, испробавају, праве изборе, оснажена су да као партнери са одраслима учествују у развијању реалног програма.

У одређеном броју видео – записа се препознаје како васпитач кроз дијалог, мапирање, консултовање са децом развија реалан програм у складу са дечјом перспективом који је усмерен на подршку добробити детета. Значајна је улога свих актера у планирању, заједничком развијању програма и вредновању кроз документовање.

Препознају се поједини примери процеса од сарадње ка партнерству са породицом и локалном заједницом које приказује слику вртића као место демократксе и инклузивне праксе.

Приказана је инспиративна и подстицајна средина која се међа заједничким учешћем деце и одраслих. Препознаје се физичко и социјално окружење као значајна димензија контекста реалног програма. Видљива је разноврсност и доступност материјала, могућност различитог начина учешћа деце, да уче свим својим чулима, кроз јединство онога што доживљавају, промишљају и раде. Препознаје се ангажованост и укљученост деце, инегрисан приступ и заједничко учешће.

Реализована је радионица под називом: „*Моја пракса у односу на принципе развијања реалног програма*“. Анализирајући кратак видео запис дечје игре, практичари су препознавали заступљеност принципа у развијању реалног програма. Тумачењем документованог, теоријске поставке се препознају у пракси и видљива је повезаност теорије и праксе. Кроз дискусију, размену мишљења, покренута су питања, дилеме, конструктивне критике, посматрањем из различитих углова. На овај начин практичари се оснажују, потврђују и унапређују своју праксу.

Принципи су окосница свега што планирамо и развијамо у вртићу.

Утисци и предлози учесника:

- у презентацији се препознају просторне целине, ангажованост деце, такође се током презентације виде сви принципи њихова прожимања и заступљеност,
- мањи скупови налик овом су квалитетнији и пружају већу добробит практичарима,

- квалитетна и конструктивна размена искустава посебно током дискусија где практичари дају конструктивне сугестије и идеје, а презентатори кроз саморефлексију преиспитују свој рад,
- дискусије су врло аргументоване и олакшавају преважилажење тешкоћа,
- размена искуства и дискусија је велика драгоценост,
- извор нових сазнања, могућност да кроз разговор разрешимо своје личне дилеме и недоумице,
- отвореност и слобода приликом дискусије и реално изношење проблема,
- могућност сагледавања различитости и мноштво прилика за унапређење праксе у раду са децом.

На овом стручном скупу су биле видљиве вредносне димензије у ширем контексту, кроз креирање подстицајне социјалне средине, грађење односа међу учесницима, заступљеност свих принципа током тродневног рада. Практичари су били мотивисани да граде и унапређују своју праксу, приказујући аутентичне примере сегмента развијања реалног програма кроз један дан у вртићу. Активно учешће, уважавање, добра комуникација и отвореност су значајне за грађење заједнице поверења, као једне од вредносних димензија развијања реалног програма.

У тренутку организовања првог скупа, сусретања су била прилика да се пракса рефлектује како кроз призму старих Општих основа програма по

којима је радила већина установа, тако паралелно, и кроз призму нове програмске концепције која је имплементирана у неким ПУ. Данас све ПУ раде у складу са новим Основама програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“

Анализа извештаја приказује процес учења и оснаживања практича. Препознаје се промена у промишљањима, ставовима и уверењима. Практичари су мотивисани, оснажени и отворени да искажу своје дилеме, буду самокритични, критички пријатељи, да уважавају једни друге и користе различите нивое рефлексије. Кроз саморефлексију, рефлесију и план акције промене, гради се квалитетна васпитно образовна пракса.

„Знак истинске интелигенције није знање, него машта“

РАСКОРАК СТРУКЕ И СВАКОДНЕВНЕ ПРАКСЕ

РАНО ОПИСМЕЊАВАЊЕ ДЕЦЕ - ПОСАО РОДИТЕЉА, ВРТИЋА ИЛИ ШКОЛЕ

Треба ли деца да знају да читају и пишу пре поласка у први разред или је описмењавање задатак школе, дилема је о којој се последњих година све више дискутује.

Пише: V.Andrić 31. januara 2017. 08. 15
<https://www.detinjarije.com/rano-opismenjavanje-dece-posao-roditelja-vertica-ili-skole/>

Родитељи, по правилу, очекују да деца већ у вртићу савладају и слова и бројеве, и тврде да то подразумевају и учитељи, док струка поручује супротно.

– Описмењавање захтева одређена професионална знања (методика почетног читања и писања, припрема за описмењавање) које учитељи добијају током студија. Родитељи углавном не умеју на исправан начин да науче децу читању и писању, тако да често то погрешно раде. С друге стране, васпитачи у предшколским установама такође нису стручно оспособљени за описмењавање деце, они о томе не уче на својим факултетима и у школама. Према постојећим програмима васпитно-образовног рада у државним предшколским установама, описмењавање деце није предвиђено у овим установама. Васпитачи треба да помажу деци у учењу слова, читању или писању у складу са тим колико су она заинтересована. Ово су званични педагошки ставови – каже професорка

Слободанка Гашић Павишић, национална координаторка за Србију истраживања ТИМСС 2011.

Она наглашава да већ дужи низ година описмењавање деце у предшколском узрасту остаје у пракси отворен проблем. Деца спонтано у раном узрасту почињу да се интересују за слова, писане и штампане текстове, а на то у значајној мери утичу савремене информационе технологије са којима она рано долазе у додир.

– Родитељи одговарају на та дечја интересовања како знају и умеју. Они, такође, врше притисак на предшколске установе да се деца у предшколском узрасту описмене и на основу тога процењују квалитет установе. Под тим притиском васпитачи ангажују децу да попуњавају различите радне свеске, а да не умеју да их упуте у правилно писање слова или шчитавање речи. Жалосна је ситуација када у вртићу

видите децу да леже на поду и с потпуно неправилним држањем руке неправилно исписују редове слова – каже Гашић Павишић.

Она потврђује да учитељи данас брзо прелазе кроз процес припреме за читање и писање и почетно описмењавање, с обзиром да већи број деце доласком у први разред познаје слова или зна да чита, што не одговара првацима који су у школу дошли без тих знања. Такав наставни рад тражи од њих веће ангажовање, па су у ризику да почну да заостају у учењу и да губе самопоуздање у школском раду, указује наша саговорница.

– Решење овакве ситуације може да донесе промена у образовању предшколских васпитача на факултетима и високим школама, односно да се уведе методика почетног читања и писања и да се они стручно оспособе за такву обуку деце. Искрено, не верујем да ће ускоро доћи до такве промене. Подготовка не синхронизовано, у наставним плановима и програмима, јер су установе које школују будуће предшколске васпитаче самосталне у доношењу таквих одлука. То би, такође, морало да буде повезано са одговарајућим прилагођавањем предшколског припремног програма, као и наставног програма у првом разреду основне школе. Пошто је сада израда новог предшколског програма у току, видећемо како ће питање описмењавања у вртићу бити решено – истиче Гашић Павишић.

Родитељи првака са којима смо разговарали јединствени су у оцени да је време предвиђено за описмењавање у првом разреду врло кратко, да се слова „прелећу“, да се пред децу постављају превисоки захтеви да морају по неколико слова за један час да науче.

Шта саветовати родитељима?

– Морају сами да процене шта би било добро решење за њихово дете. Активности које родитељи предузимају у описмењавању деце могу да буду директне (када директно подучавају децу словима, читању текста) или индиректне (без подучавања читању, али кроз подстицање активности које чине важне предуслове за вештине читања и писања). За учење читања и писања је важна правилна артикулација (изговор) свих гласова и развијен такозвани фонематски слух, односно препознавање и издвајање гласова у речи и уочавање финих разлика у гласовима који се слично изговарају (б-п, д-т, ћ-џ-ђ...). То се код деце развија кроз разне игре гласовима – брзалице, бројалице, игре “ На слово , на слово...” „Кажите речи које почињу/завршавају се истим гласом...“, прављење рима, стихова који се римују. Децу треба подржати да сама састављају приче, песмице, да измисле нови завршетак познате бајке или приче, дати им прилику да говоре и разговарају. Сведоци смо да деца и млади из генерације у генерацију све мање умеју да говоре, али и да имају све мање прилике у школи да усмено излажу своје знање или да дискутују – истиче Гашић Павишић.

Последње ТИМСС истраживање, које је у Србији реализовао Институт за педагошка истраживања, показало је да рана писменост утиче на резултате које ученици постижу у четвртом разреду основне школе.

– Рана језичка писменост подразумева да дете пре поласка у први разред препознаје већину слова азбуке, чита неке речи, чита реченице, прича приче, пише слова азбуке и пише неке речи. Процена родитеља о умећима њихове деце пре поласка у школу у домену језичких и математичких активности показује се као значајан позитиван предиктор постигнућа за ђаке у Србији. Ученици са богатијим искуством у активностима усмереним на развој математичке компетенције и ране писмености и обимнијим ресурсима у кућном окружењу (дигитални уређаји за об-

раду информација, књиге за одрасле и дечје књиге) постижу боље резултате на ТИМСС 2015 тесту из математике и природних наука. Међутим, треба имати у виду да на школски успех ученика значајно утиче социоекономски статус породице – истиче Гашић Павишић.

Припрема

– Припрема за читање и писање се састоји у томе да се деци често чита, да буду окружена књигама, да се она упознају са карактеристикама штампаног текста – да белине раздвајају речи, да се чита са лева на десно, одозго надоле и слично. Припрема за писање обухвата вежбање графомоторике – правилно држање и вешто коришћење прибора за писање, исцртавање/исписивање различитих линија, овладавање правилним правцем исписивања линија слова – каже Слободанка Гашић Павишић.

Милан Миљковић,

Академија техничко – васпитачких струковних студија Ниш, Одсек Пирот

ЧЕТИРИ СТУБА ОБРАЗОВАЊА КАО ИНТЕГРАТИВНИ СЕГМЕНТ ВРЕДНОСНИХ ПОСТУЛАТА У КОНЦЕПЦИЈИ ГОДИНЕ УЗЛЕТА

Концепција Године узлета у сегменту аксиолошких поставки као вредности од општег и хуманистичког значаја, уважава полазишта по коме се свеобухватна вредносна природа у образовању темељи на четири ``стуба``: учењу да се зна, учењу да се уме, учењу да се буде и учењу да се живи заједно (Delors et al, 1996., према Године узлета, 2018). УНЕСКО-ва (Delors et al., 1996) студија у четвртом одељку под називом ``Четири стуба образовања`` (The four pillars of education), истиче да се футуристичка црта образовања види у процесуализацији четири поменута типа учења, који током целоживотног учења човека представљају есенцијалне и базичне стубове знања. Обзиром на садржински значај овог извештаја у контексту темељних принципа којима се афирмишу васпитно – образовне вредности у друштву будућности на планетарном нивоу, у скраћеној форми дајемо осврт на кључне сегменте вредносних постулата као четири стуба образовања (Delors et al., 1996: 85 – 96):

1) *Учење да се зна* – фокус ове врсте учења је на стицању перманентних инструмената разумевања. Према овом постулату, учење се види у процесу савладавања средстава знања и представља један од кључних циљева које поједи-

нац треба достићи у животу. Овај контекст учења свој примарни фокус помера са стицања кодификованих, детаљних информација ка инструментима разумевања који појединцу обезбеђују основу задовољства кроз процес разумевања.

2) *Учење да се уме* – овај сегмент се примарно односи на креативно деловање појединца на своје окружење. Према овом постулату учење *да се зна* и учење *да се буде* су у великој мери неодвојиви, али учење *да се уме* је ближе повезано са питањем стручног оспособљавања и тренинга. У овом контексту постулат *учења да се уме* није више фокусирано на значења које је имало у конвенционалном смислу. Такав педагошки импулс у најширем смислу подразумева припрему актера образовног процеса за одређени практичан задатак како би се допринело даљим процесима продуктивности и инвентивности. У том смислу, *учење да се уме* није више само једноставан процес трансмисије више или мање рутинске праксе, већ представља комплексан процес трансформације од вештина ка компетенцијама.

3) *Учење да се живи у заједници* -

У основи овог учења јесте учествовање и сарадња појединца са другим људима у свим људским активностима. Ова врста учења је вероватно једно од главних питања данашњег образовања, оно што бисмо појмили под синтагмом *образовање за мир*. Савремени свет је интезивно свет репродуктивног насиља који одбија наду коју неки људи полагају у напредак човека. Идеја подучавања ненасиља путем образовног система је вредност чак и ако је то само једно од многих средстава за борбу против предрасуда које доводе до сукоба. То је тежак културолошко – цивилизацијски задатак пред образовањем, јер човечанство има тенденцију да природно тежи ка прецењивању својих квалитета, нарочито у сегментима квалитета своје културолошко - социјалне групације чиме се продубљују одређене предрасуде и стереотипије према другим културолошко - социјалним групацијама. Због тога постулат *учења да се живи у заједници* има јасну визију учествовања и сарадње појединаца са другим људима у свим људским активностима.

4) *Учење да се буде* – Суштински напредак који у основи произилази из претходна три типа постулираних учења. Темељни принцип образовања се сагледава у доприносу целовитом, свеобухватном развоју сваког појединца - ум и тело, интелигенција, осетљивост, естетски осећај, лична одговорност и духовне вредности. Сва људска бића морају бити оспособљена да развијају независно критичко мишљење и формирају сопствени суд, како би сами расуђивали шта сматрају важним и шта треба да чине у различитим животним околностима. Једна од суштинских интенција образовања јесте у сфери по којој се свакој особи мора омогућити да решава своје проблеме, доноси сопствене одлуке и преузима сопствене одговорности.

ЛИТЕРАТУРА

Delores, J. et al. (1996). Learning. The treasure Within. Paris: UNESCO

Основе програма предшколског васпитања и образовања – Године узлета (2018). *Сл. гласник РС – Просветни гласник*, бр. 16/2018.

Ивана Дујковић, мастер психолог ПУ "Полетарац" Оџаци
dujkovicivana0@gmail.com , 0621064619

УЛОГА ПСИХОЛОГА У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА У АСЕРТИВНОЈ КОМУНИКАЦИЈИ

Увод

Темељна снага сваке установе нису ни техничка, ни информатичка опрема, ни функционална уређеност простора, ни врста производа или услуге коју нуди. Наиме, сви ти фактори су подложни трансформацијама, а могу се надоместити и заменити. Основна снага сваке установе јесте људски потенцијал. У савременом добу управљање људским потенцијалом интензивно се развија и шири своје подручје деловања. Процес промена креће се од реактивног приступа запосленима до проактивног задовољења потреба и мотивисања људских потенцијала.

Улога психолога у животу вртића

Један од задатака психолога у предшколским установама јесте учешће, организовање и спровођење сталног и континуираног усавршавања васпитача, са циљем њиховог професионалног и личног раста и развоја и изградње њихових професионалних капацитета. Битан аспект улоге психолога који прожима све задатке ове радне позиције јесте асертивност, препозната као кључна комуникацијска компетенција која захтева стално надограђивање и усавршавање. Рад у предшколским установама захтева комуникацију са

различитим људима и различитим узрастима, што је често изазов, јер различитости значе другачије мишљења, што потенцијално може довести до конфликта. Управо због тога један од битних задатака психолога јесте да и сам буде модел асертивне комуникације, али и да ради на унапређивању пожељне врсте комуникације међу васпитачима, децом и родитељима, како би утицали на целокупни развој деце на адекватан начин.

Асертивност код васпитача

Рад у тиму је изазов, али узајамно поштовање, рефлексивност и отвореност у комуникацији показали су се као најефикаснији у постизању резултата. Чак и тимске сукобе треба посматрати као здраву рефлексивност различитости међу члановима тима и извор креативности и иновација у поступцима. Асертивним начином комуницирања пуно пре ће се успоставити успешна комуникација и пријатна радна атмосфера, а тиме и већа мотивација за рад. То је вештина која се учи и тренира, због чега је препозната потреба да психолози, заједно са васпитачима, освесте важност асертивности, где је циљ сензибилисање за примену у професионалном раду, како због односа са колегама на послу, тако и због односа са родитељима, будући да

се у "Годинама узлета" ради на јачању партнерства са породицом. Кроз овај вид личног рада и развоја психолог ради на усвајању разлика између облика интерперсоналног понашања, на препознавању и прихватању својих права и права других људи, на смањивању постојећих когнитивних и афективних препрека на путу ка асертивном понашању (ирационална уверења, анксиозност, осећај кривице, бес, итд.), а све то применом практичних метода кроз радионице и тренинге асертивности са запосленима.

Подстицање асертивности код деце у вртићу

У породици започиње процес интелектуалног, емоционалног и социјалног развоја и наставља се систематски у вртићу, а касније и у школи. Друштво се труди да различитим средствима створи пожељне и неопходне облике понашања за њихово одржавање. Једна од тих прилика је и вртић, где деца, осим породице, проводе највише времена. Док деца, између осталог, уче опонашањем или „по моделу“, важно је запослени који улазе у интеракцију са децом и сами буду добар пример асертивне особе. Петровић-Сочо (2007) наводи како то што васпитач ради утиче чак и када само посматра или слуша децу са стране, када размишља, осмишљава и уређује просторне целине, када се рефлектује, када улази у интеракцију са осталом децом, другим запосленима у установи, такође и са родитељима. Уколико психолог ради са васпитачима на подстицању асертивности, они ће постати модел за учење и стицање понашања, те узор са којим

се дете идентификује и кога имитира. Са тим се слажу и Миљковић и Ријавец (2002), који кажу да је најлакши начин за учење асертивности посматрање особе која се понаша асертивно.

Закључак

Професија психолога захтева много знања, вештина и искуства. Једна од њих су и комуникацијске вештине, које су свакако део професионалних компетенција. Како су у свакодневној интеракцији са децом, колегама и родитељима, изузетно је важно да њихов начин комуникације буде адекватан. Асертивна комуникација је управо један облик комуникације које психолог треба свакодневно да користи у својој професији и стално унапређује, али и да ради на њеном подстицању код колега васпитача и деце, у циљу постицања квалитетног рада, атмосфере и успеха у испуњавању задатака и циљева, будући да је комуникација основни друштвени процес и функционално неопходан предуслов за сваки друштвени систем. То је способност човека да живи и ради са другима, неизоставан део сваке друштвене интеракције, основна васпитно-образовног процеса која је неизбежна и стално присутна.

Референце

1. Миљковић, Д., Ријавец, М. (2002). *Како се заузети за себе*. Загреб: „ИЕП“.
2. Петровић-Сочо Б. (2007). *Контекст установе за рани одгој и образовање – холистички приступ*. Загреб: Мали професор.

Тијана Боговац, предшколски педагог
tbogovac@gmail.com, 0642057296

ХОЋЕШ ЛИ НАПОЉЕ ?

- Значај боравка деце напољу и ангажованости у играма у природи, играма са ризицима -

Некадашњи контекст боравка деце напољу након активности школе и вртића измењен је и оно што је могло да се опише као слободно неструктурирано време деце за боравак напољу, сада је замењено доста ангажованим и испуњеним активностима деце углавном у унутрашњим просторима. Деца су преодоминантно заузета додатним активностима на затвореном.

Савремени стил живљења карактерише заузетост мултимедијом, седантерни стил живота (пасивност доминира) што не погодује развоју деце и прате их разноврсна стања и преваленца болести као што су дијабетес, анксиозност, депресија и др.

Практичари у области предшколског васпитања и образовања сусрећу се са променама у понашању и развоју детета јер деца све касније проговарају, несигурне су мускулатуре и у области самосталности постоје бројни изазови. Све ово посебно се огледа у сусрету деце са изазовима боравка напољу што захтева спретност и спремност да се падне (и устане), да се балансира, истрајава, опробава, подноси (нпр. хладноћа) и др.

Утисак је да постоји подвојеност човека (па и детета) од природе, а са тиме и од природности и једна генерална неуземљеност (у свом телу и искуствима), као и губитак контакта са својом природом.

Осетљивост родитеља али и страхови практичара од могућих, потенцијалних повреда детета онемогућавају прилике да

деца стичу развојно неопходне способности, граде капацитете, овладавају различитим облицима кретања и стичу резилјентност (способност да се дете носи са изазовима и да истрајава и када је нешто напорно), да уче о себи али и о свету који их окружује кроз директно, непосредно искуство.

Наравно, бројни су разлози за овакво стање. Крериана је атмосфера и у медијима али и са дешавањима о којима имамо инстант информације који фокус стављају на безбедност и померају и сужавају простор за преузимање ризика, што у случају деце значи најчешће смањење броја прилика за улазак у развојно примерене и стимулативне активности (на најмањем узрасту то је прилика да деца трче, да се пењу, скачу, баласирају, окрећу се и др.). Касније то су све финије спретности које подржавају овладавање возњом трицикла, бицикла, тротинета, ролера и других доступних реквизита.

Простор игара са ризицима али и боравка у природи данас у свакодневној

пракси сведен је на минимум. Последице су бројне а недостатак самосталности, самопоуздања, укотвљености у себи и свом искуству су неке.

У наставку говорићемо о предности-ма боравка деце у природи и активностима у природи и значају игара у природи, игара са ризицима

Најприроднији контекст за овладавање природним облицима кретања (пузање, трчање, скакање, пењање, клизање, балансирање, и др.) управо је природа са својим природним позивима (affordances) за игру деце. Природа као да нам својим брежуљцима, речним коритима, пропланцима говори: „Дођи, потрчи, попни се, провуци се, проклизај, ускочи, прескочи и др.“

Овакве активности прати висока усмереност детета, фокусираност, испробавање али превасходно радост и велико задовољство у додиру са дражима природе, али и могућностима свога тела као и карактеристикама окружења. Природа је такође и диван контекст за овладавање социјалним вештинама јер нам овде додатне руке могу помоћи да изградимо брану, преместимо плуг, дозовемо помоћ и саградимо ("ја и мој друг"). Деца у овим играма (нпр. натезања конопца) уче се и границама између себе и других.

Игре са ризицима су облици углавном физичке игре у којима дете изводи захтевне облике кретања и које са собом носе могућност да се дете повреди (*више о играма са ризицима можете сазнати од норвешке ауторке Сандсетер, истакнуте ауторке у овој области*). Некадашње игре јурке, жмурке, петлића, пењања на дрво, паљења логорске ватре, оштрења штапова и сл. наћи ћете класификованим међу овим играма.

Бројне су предности које ове игре доносе: познавање могућности свога тела, одлика околине, развој креативности (подразумевају нове, неустаљене одговоре), самосталност, самопоуздање, искуство преузимања ризика у каснијим изазовнијим ситуацијама када одрасли нису присутни и др.

Кроз боравак у природи и заузетост играма у природи и играма са ризицима дете

се оснажује и постаје резилијентно. Оно стиче поверење и у себе и своје моћи али и стиче познавање света који га окружује. У природи искуствено учење је осигурано.

Шта практичари могу да ураде да подрже овладавање овако значајним играма?

Потребно је да се и практичари у области предшколског васпитања и образовања оснаже. Знање нас оснажује али и удруживање и грађење дубљег разумевања и праксе засноване на вредностима и добром искуству. Важно је око овог важног питања градити савез са родитељима и другим одраслима у вашем контексту. Заједно уприличите осмишљене прилике да деца бораве напољу и осигурајте да игра траје током године набавком адекватне одеће, да се дешава и изван граница дворишта вртића уз присуство одраслих и да изградите правила којима осигуравате безбедну игру деце напољу. Заједно са родитељима, породицом креирајте стимулативне промене у простору вртића (унутрашњем али и спољашњем). Двориште вртића у синергији знања, струка и искустава али и креативности заједнице деце и одраслих постаје аутентично подстицајно окружење.

Позивам вас да овај важан сегмент живота деце у вртићу, боравак деце напољу, буде подржан структуром вашег вртића и значајан, транспарентан део културе вашег вртића од дана када родитељи и дете уђу у ову нову и значајну средину.

Више о играма у природи, играма са ризицима и како их безбедно подржавати можете сазнати и похађањем акредитованог семинара Игре у природи, игре са ризицима

(<https://zuov-katalog.rs/index.php?action=page/catalog/view&id=595>)

(каталoшки број 822) и праћењем вебинара који прате семинар на Facebook страници Igre u prirodi, igre sa rizicima <https://m.facebook.com/100085189776708>

Љиљана Драгутиновић, мастер васпитач ПУ „Врачар“ Београд
Представник Савеза у НПС

СЛИКА О КОМПЕТЕНТНОМ ДЕТЕТУ-ИЗАЗОВ ЗА ПРАКСУ

Шта је компетентно дете?

На изглед веома лако питање на које ће сви практичари дати одговор. Оно што је извесно је то да се од теоријских формулација до праксе нешто поремети и тако остајемо затворени у оквиру истих тема дуги низ година. Шта доприноси овом раскораку? У тексту који следи, покушаћу да излистам могуће разлоге до којих сам дошла трагајући на различите начине.

Ако компетентност схватамо као поседовање одређених знања и вештина, као и способности које користимо да би постигли одређене циљеве у складу са моралним и етичким нормама, да би се усавршавала потребно је додатно знање које се проверава у пракси. Ово нас води до размишљања о томе шта је све и како дете научило од рођења до доласка у вртић. Да на различите начине позива мајку када је гладно, када га нешто боли, када је мокро; да прати погледом, да седи, да укључи у игру одраслог бацајући предмет, да пузи и стиже до жељеног места, да се усправи и одржи равнотежу, да направи први корак, да изговара речи... и још много тога. Научило је зато што је било подржано од стране одраслих, у за њега познатом и сигурном окружењу.

Током година рада на подршци имплементације ”Године узлета” уочила сам да се уверења већине практичара поклапају са сликом о детету датој у Основама, најчешће као саставни део

њиховог битисања ван вртића, у породичном окружењу. Када се говори о реалној пракси наводе се препреке које нарушавају ову слику: број уписане деце у групи, деца са сметњама у развоју, опремљеност средствима и материјалима, постављени циљеви и задаци, узраст и интересовања деце... и наравно личне особине васпитача. Узимајући у обзир све наведено, осим великог броја деце, можемо да препознамо да се раскорак дешава управо из разлога што смо остали у претходној пракси. А дете жонглира између онога што му се нуди, па се и даље препознају одговори ”да у слободној игри дете највише ужива, то су моменти када се крећу, истражују и комуницирају међу собом” Горана М. васпитачица, ГУК обука. Пут који би морао да постане реалан у свакој васпитној групи је онај где се са преношења знања деци и моделовања по сопственој процени васпитача, иде на отварање за трагањем, проналажењем смисла како за децу, тако и за одрасле.

Промишљајући тренутној пракси, пошла сам од тога да дете истински доживљавамо као снажно и вредно по себи, богато потенцијалима, отворено да ступа и интеракције са другима, отворено је за размену искустава, радознано да истражује своје окружење, да формира своје мишљење, размењује идеје и информације са другима. Од тога како видимо дете зависи и наш однос према њему, а такође и наша пракса коју развијамо.

Драгана Антић, медицинска сестра-васпитач,
предшколска установа „Љубица Вребалов“ Пожаревац

ПОДРШКА КОМПЕТЕНЦИЈАМА РОДИТЕЉА -ИЗАЗОВНА ПОНАШАЊА МАЛЕ ДЕЦЕ И ГРАЂЕЊЕ ОДНОСА-

Важно је да имамо у виду да сваки родитељ воли своје дете и да је свако дете везано за своје родитеље. Улога родитеља са собом носи бројне чиниоце који је боје и обликују.-свако од нас је одрастао у другачијој породици, са вредносним ставовима који су јединствени, односима које смо имали са родитељима и другим одраслим у непосредном окружењу, различитим представама о томе шта је исправно а шта не. Уласком у брак удружујемо потпуно различита искуства из породица из којих смо потекли а да при том имамо много тога заједничког. Важно је да то разумемо као прилику да учимо оно што нисмо могли унутар своје породице. Из сваке ситуације учимо сви, како родитељи тако и ми професионалци.

Како професионалци могу да подрже родитељске компетенције?

Важно је да разумемо контекст у коме породице функционишу: рад по смењима, одсуство једног од родитеља услед рада у иностранству, рођење другог детета, болест чланова породице, губитак посла, сезонски рад, промена места становања, родитељи раде и више послова... Сагледавањем контекста можемо уочити тешкоће неких породица да се укључе.

Стратегију за превазилажење тешкоћа у тим ситуацијама креирамо индивидуално, консултујемо се међусобно, консултујемо и укључујемо стручну службу, управу. На основу тога договарамо са породицом прихватљив модел сарадње у том тренутку. Доступни смо за разговор о

детету на основу заједнички планираног времена за то.

Стратегија за превазилажење тешкоћа може садржати и примену већ постојећих програма других сектора-здравство, социјална заштита, невладин сектор умрежавањем са њима и коришћењем њихових пуних капацитета. Важно је да практичари знају које могућности и капацитете имају на располагању, која врата су им отворена, али и да породице знају да на која год врата било ког од ових система покуцају, биће отворена за породицу.

1. Шта да уради родитељ ако неко удари/гурне/уједе његово дете или ако његово дете то ради другој деци? Како су изгледале неке од изазовних ситуација у нашем искуству?

Ова ситуација је честа на раном узрасту али се веома ретко догађа и на старијем узрасту од 3-7 година старости.

Ма када да се то догоди, узнемирујуће делује на све родитеље-оне чије је дете повређено и оне чије је дете повредило друго дете. М.П. је девојчица која је са 18 месеци пошла у вртић. Мама је при првом сусрету са са мед.сестром васпитачем истакла да често током игре уједа децу када оду у госте или им неко дође, због чега им је веома непријатно. Напомиње да се то дешава понекад и са одраслима.

Сви смо првих дана, током периода навикавања били на опрезу али се ништа није дешавало. Када се М.П. навикла на вртић и већ увелико учествовала у животној групе почели су да се дешавају уједи. Тада

смо се сви преиспитивали, да ли се због нечег осећа лоше, родитељи су се питали шта се догодило у вртићу а ми шта се догодило код куће. Посматрањем ситуација у којима се то дешава уочили смо да уједина не претходи сукоб са другим дететом већ заједничка игра. М.П. бикренула сва срећна према детету и тада га ујела. Разменили смо запажање са породицом и сазнали да се одрасли у породици тако играју са М.П. и од среће је мало „грицкају“, те је порука била више него јасна.

Друге ситуације које су такође изазовне за разумевање: С.Ј. је двоипогодишњи дечак који је уједао своје другаре када је био узнемирен, када стајемо у ред за излазак у двориште па није по његовом-тог дана није први у реду... Некада би за тренутак ујео редом више деце уколико би нека од нас тог тренутка била у купатилу са другим дететом. То је било веома фрустрирајуће за све-за С.Ј., за другу децу, родитеље чија су деца повређена, за његове родитеље. Није помагало ништа што смо до тада имале у репертоару као методу. Током разговора отац је сарађивао и био веома брижан. На молбу да понекад мама дође по С. Одговарао би да мама има много обавеза, да је С.веома захтеван и код куће па он долази да мами помогне. Тата се одазивао на позив стручне службе и сарађивао. Повремено би С. Престао да уједа па поново започео циклус. У тренутку када бисмо се осећале беспомоћно због неуспеха свега што покушавамо, уз-

ле бисмо С.у наручје и грлиле га док се не умири. И то би тада било једино ефикасно. Недуго након тога дошла је мама у вртић и током разговора навела да га је у неколико наврата, када више не би знала шта са њим „плъснула“. Даље је навела да је и она тако васпитавана па ипак је порасла и постала успешна и одговорна а да то никако не одобрава супруг и његова породица. Разговарајући наредних дана дошли смо до тога да се она веома уплаши за безбедност С. И да тада уствари тако реагује. Сарађујући са стручном службом заједно као родитељски савез, мама је научила друге стратегије опхођења према С. У таквим ситуацијама и промена у понашању је била видљива. Изазовно је било и за друге родитеље да одоле томе да децу уче “када те неко повреди-врати му истом мером“ те је ту помоћ стр.службе и васпитача била значајна у подршци породицама.

Рефлексија:

Када смо дискутовали о реченици коју често користимо:“Родитељи треба да се укључе“, схватили смо да то на неки начин јесте флоскула. Када размишљамо о породицама, свесни смо њихових разлика. Упркос томе понекад склизнемо у очекивања да сви исто оговоре на наше позиве на сарадњу, а то се у пракси реално не дешава. Партиципација родитеља је смислена ако уважимо контекст у коме се неки догађај одвија и на основу тога планирамо начине подршке деци породици.

Јадранка Спасић,

председница Савеза удружења медицинских сестара
предшколских установа Србије

ИЗАЗОВИ И ПОЗИТИВНИ РЕЗУЛТАТИ У СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ПОДСТИЦАЈНО РОДИТЕЉСТВО КРОЗ ИГРУ

Програм „Разиграно родитељство“ негује специфичан приступ породицама. Улога сваког практичара који са породицама ради, разматра кроз призму подршке истраживању, развоју и сазнавању о вештинама респонзивног старања и разиграности, али и примени ових вештина како би се за дете пружили сигурно, прихватајуће и подстицајно окружење од првог дана. Како би такво истаживање било могуће, програм Подстицајно родитељство кроз игру наглашава респонзивност практичара у односу са породицом.

Обучени су практичари у 34 локалне самоуправе у сва три система (образовање, здравство и социјална заштита), што је једна од вредности програма – интерсекторски приступ. Веома је важна сарадња сва три система како би родитељима била пружена правовремена подршка на путањи родитељства.

Програм нуди разне могућности и алате практичарима како могу да унапреде свакодневну сарадњу са породицама. Циљ је добра интеракција између детета и родитеља.

Практичари су изашли из оквира родитељских састанака, обавештења, саветодавног рада и усмерили се на свакодневне контакте, на локално заједништво, на уважавање родитељских иницијатива, стварања прили-

ка за учешће оба родитеља. Створени су Клубови родитеља са тематикама које су родитељи изабрали (Клубови: љубитеља књиге, лопте, слаткиша...)

Један од кључних изазова био је управо замена саветодавног рада где су се практичари до сада осећали веома јаки, са моделовањем на ненаметљив и сврсисходан начин. Ова активност је од практичара тражила високу мотивисаност и посвећеност, тражење и стварање прилика где би практичар могао да подстакне респонзивну размену између детета и родитеља. Временом, ово постаје стална пракса где су видљиви конкретни резултати. Родитељи се осећају оснажено и сигурно у себе. Практичари су на овај начин јачали родитељске капацитете и подизали њихове компетенције.

Простори који позивају на интеракцију, антиципаторне поруке које се налазе у вртићима и родитељима пружају слободу укључивања и игре са децом при сваодневним рутинама у вртићу. Поред разних простора за игру, организовани су и простори за читање са дететом. Веома је било важно да се родитељима пренесе начин читања СА дететом а не детету. Заустављање и дужи боравак родитеља у вртићу је директно везан са спровођењем програма.

Програм је учио практичаре да буду спретни да у свом раду омогуће

интеракцију родитеља и детета, а затим и пажљиви посматрачи интеракције родитеља и детета, вешти да препознају сигнале детета, али и понашање родитеља којим он одговара, подржава и шири интеракцију са дететом и подржи га.

Повратне информације које су добијене од родитеља имају заједнички именитељ: од практичара фокуси-

раног на дете до практичара који се осећа оснаженим у пружању подршке породицама.

Вредност програма је сагледавање промена у пракси сада и овде. Сви практичари који су прошли обуку слажу се да је приступ јединствен и да би програм Подстицајно родитељство кроз игру требао да буде од националног значаја.

**КАДА ВАМ НЕКО
УЧИНИ НЕШТО ДОБРО,
ВИ УЧИНТЕ ДОБРО НЕКОМ ДРУГОМ,
ОН НЕКОМ ТРЕЋЕМ
И ТАКО СЕ НАПРАВИ КРУГ
ДОБРИХ ДЕЛА.**

(Владета Јеротић)

СЛИКА ПРАКСЕ

Предшколска установа „Моје детињство“, Чачак
 e-mail: pu.mojedetinjstvo@gmail.com, 032/347-530
 Аутори: тим вртића „Младост“, 032/356-377
 e-mail: rjmladost@gmail.com

ЈЕДАН ДАН У ВРТИЋУ

*Приказ једног дана у вртићу центру кластера предшколска установа
 „Моје детињство“ Чачак*

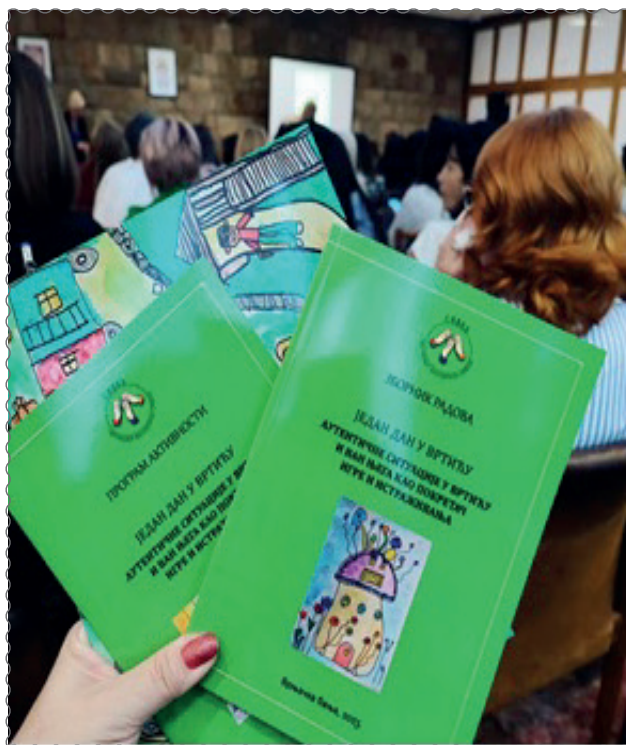
Резиме

На левој овали реке Западне Мораве, налази се вртић „Младост“ који је отворен давне 1977. године. Вртић похађају деца у пет вртићских и две јаслене групе о којима се брине десет васпитача и четири медицинске сестре-васпитача, како и три сервирке и четири спремачице.

Тим вртића „Младост“, је заједно са стручним сарадницима и директо-

ром, учествовао у пилотирању нових Основа програма васпитања и образовања „Године узлета“ током 2017.и 2018. године.

Као вртић који развија квалитетну праксу у примени Нових основа програма, од септембра 2022.године вртић „Младост“ је ЗУМ центар- Центар заједничког учења моделовањем практичара предшколских установа Србије.

Филмом „Један дан у вртићу“ представићемо заједничко живљење деце и одраслих које се заснива на поверењу, уважавању, размени и узајамној подршци. Вртић је место које емитује добродошлицу за породицу и јасним просторно-организационим показатељима шаље поруку да су они добродошли. Простор опремамо кроз заједничке акције деце, родитеља и васпитача, а касније га мењамо и надограђујемо кроз пројекте, међусобним повезивањем вршњака. Тако стварамо континуитет у игри и истраживању како у простору собе, тако и у зајед-

ничким просторима затвореним/отвореним. Обезбеђујемо деци да се играју и истражују на различитим местима у вртићу и локалној заједници. Флексибилнос је главна карактеристика игре у којој се активирају сви потенцијали детета. Кроз животно-практичне ситуације подржавамо децу да граде односе, уче, развијају симболичко изражавање, подстичу самосталнос и одговорност. Континуирано развијамо партнерство, умрежавање, сарадњу са локалном заједницом и отворени смо да укључимо чланове локалне заједнице у наш вртић.

Милица Шавија

Васпитач у ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад
Члан управног одбора Удружења васпитача Нови Сад

МОЈ ПУТ ПРОМЕНЕ

Радећи у вртићу „Калимеро“, који је именован за један од пет вртића центра кластера, често имам прилику да разговарам и сарађујем са колегиницама из разичитих делова наше земље. Приликом таквих стручних посета и хоризонталног учења заједно размењујемо искуства, знања, мишљења, разне дилеме и недоумице. Долазимо и до неких увида значајних за нашу праксу. Када бих након свих ових посета нас васпитаче требала да опишем само једном речју након увођења Основа програма – Године узлета, та реч би била промена. У овом случају та реч не описује само пуку промену званич-

ног документа, већ подразумева и нашу промену, како на нивоу појединца тако и на нивоу целе заједнице. Рекла бих да сви током ових промена пролазимо готово исти пут који некако природно почиње са отпором, након тога следи привидно прихватање, учење, разумевање, истинско прихватање и на крају долази развијање реалног програма који живимо у вртићу са схватањем да учење не престаје.

Док су Основа програма – Године узлета биле у фази пилотирања неки од нас су још тада, помало бојажљиво са благим отпором и неразумевањем, по-

кушавали да развијају пројекте са децом. У међувремену су и званично ступиле на снагу и у то време сам радила у вртићу „Маслачак“. Ишчитавајући литературу као што је Калеидоскоп прво што сам помишљала јесте да ми то све већ радимо и није ми било јасно шта је то што сад треба да мењам у својој пракси. Међутим, како временом ипак покушавам, читам, сазнајем и током развијања пројеката увиђам добробит за децу, схватила сам да мени заправо доста тога у примени лежи, осећам да разумем и знам.

Са новом променом која је уследила на професионалном плану убрзо схватам да ме моја учења тек чекају. Због потреба ЗУМ модела сам из објекта „Маслачак“ прешла да радим у „Калимеро“.

Сама ова промена објекта је била изазовна промена и на личном и на професионалном плану. У Калимеру су се тада десиле велике кадровске промене што је свима била потешкоћа. Поред тога што су сви имали своје изазове, носили се са променама свако на свој начин, мене су чекали моји изазови. Требало је уклопити се у колектив, повезати се са колегицом и децом, стећи поверење родитеља, упознати сам простор вртића и његове ресурсе и уз све то развијати реални програм. Свима нам је требало мало времена за ову транзицију.

Оно што је олакшало тај процес транзиције јесте чињеница да сви ми који смо били ту имали исту слику о детету, спремност да се преиспитујемо, већ превазиђен отпор према новим Основама програма, схватање о добробити деце и добробити нас самих. Тачније, сви смо већ прошли кроз неке „почетне промене“ у самој промени праксе. Убр-

зо су уследиле и неке наредне промене у пракси развијања реалног програма.

Неке од мојих промена су:

Пре досласка у Калимеро сам схватала да су деца компетентна бића, али некако сам радећи у овом вртићу са овим људима заиста почела то и да живим. Допустила сам себи да се опустим и да верујем њиховим компетенцијама. Самим тим увиђам колико има учења и користи за децу у ситуацијама када заједно доносимо одлуке, правила, договоре, када уважавамо једни друге, разматрамо све идеје и живимо у једној атмосфери која веома подсећа на породичну.

Раније сам схватала значај документовања, али суштинска промена се десила у чињеници да је документовање део развијања програма и да је то нешто што добрим делом такође можемо да радимо са децом, не само да можемо већ је пожељно и добро за њих. Такође, раније на почецима промене нисам потпуно схватала целу суштину, како и на које начине све документујемо, чему и коме све служи документација. Раније нисам добила тачне смернице и сазнања о чему све треба промишљати када су у питању приче за учење и скале процене добробити и укључености деце. Са њима сам се први пут у директном раду сусрела кад сам дошла у Калимеро за потребе ЗУМ модела, и то је још једна промена која се догодила.

Простор је нешто што има дуготрајан процес промене. То није нешто што се деси преко ноћи. За то је потребно доста времена, промишљања, посвећености, покушаја и грешака, и узбуђености као код детета у тренутку

схватања нових увида. Поред правилника о уређењу простора на који се и даље лично ослањам, питање: „Чему ово служи и коме користи?“ је нешто чиме се сви у вртићу водимо када год промишљамо о простору.

Овде бих додала јоше један за мене важан увид а то је да нова концепција основа програма заиста сваком детету пружа прилику да покаже своје јаке стране и да негује своју аутентичност. Због тога сматрам да сада коначно инклузија може да живи на прави начин тако да је и то један од разлога због којих сам истински срећна што сам део промена које живимо.

Најзначајнија промена коју горе нисам навела је коначно схватање улоге нас васпитача у развијању пројекта као и схватање значења дубине и ширине током развијања пројекта.

Деца немају капацитет да дословно воде пројекат, то је за њих превише апстрактно. Водимо га ми васпитачи професионалци, али како? Тако што све време док развијамо пројекат ми смо те које пратимо децу. Пратимо шта раде, како се играју и уче, на које начине користе средства и материјале, слушајемо их, обраћамо пажњу о чему разговарају, каква питања постављају, подстичемо их да се питају и дају идеје и предлоге... И онда уводимо нове провокације, нудимо и стварамо прилике за истраживање којима даље усмеравамо развијање пројекта. А да би деци креирали прилике за истраживање и учење, да би децу подстицале да уопште истражују потребно је да ми сами будемо истраживачи. Јер само тако можемо да изађемо из домена нама познатог. Уколико не изађемо из домена који је нама познат тада не истражујемо и са-

мим тим не стварамо квалитетне прилике да деца истражују и критички промишљају. Линија између тематског планирања и пројектног је веома танка. Због старих навика и наше улоге која је раније била много другачија може лако да се деси да склизнемо у тематско планирање. Због тога је веома важно да будемо васпитачи истраживачи на основу онога што нам деца на разне начине показују. Тада почиње да се дешава магија, радост учења и за нас и за децу. Пројекти добијају смисао дубине и ширине у истраживању. Дошли смо и до одговара да пројекат траје онолико колико васпитач истражује и самим тим нуди деци прилике да истражују. Онда када уочим да сам и ја током развијања пројекта сазнала, научила и доживела нешто ново, знам да сам на добром путу истраживача васпитача.

Ова промена је за мене најзначајнија чини ми се зато што је била део слагалице која недостаје. Доживела сам један прави Аха! моменат који често желимо да постигнемо и у раду са децом. Доживела сам један прелаз од неразумевања до спонтаног разумевања који је у мени изазвао осећај задовољства. Надам се и верујем да ће таквих осећаја у учењу и раду са децом бити још.

Сигурна сам да је важних промена било још, али заиста би одузело пуно времена, мени за размишљање и писање а Вама за читање. Оно што је важно нагласити да овде није крај. Сигурна сам да ће промена и учења тек да буде, јер то је заправо знак да ми живимо реални програм. Промене знају да буду тешке, али тек кад их превазиђемо и када изађемо из зоне комфора, можемо да уживамо у њима.

Предшколска установа „Чукарица“, Београд

office@pucvila.rs, 011/3058717

Аутори: Бојана Саблић и

Јасна Марчић Несторовић

уз подршку стручне сараднице Тијане Боговац

ИГРЕ И ИСТРАЖИВАЊА НА ОТВОРЕНОМ ПРОСТОРУ -игре у природи-

Рад приказује процес креирања промена у пракси јасала вртића Горица (ПУ Чукарица, Београд) и представља велики искорак у играма и истраживању деце на отвореном простору, дворишту вртића. Заједнички садржаји постају видљиви у променама у средини а креирају се и додатни подстицаји. Ово су наши први кораци у померању праксе а они се виде у заједничком учешћу свих актера живота јасала, у уважавању дечијег аутентичног искуства, креирању подстицајне средине и грађењу програма у заједништву базирано на дечијим заинтересованостима. Инспириране семинаром „Игре у природи, игре са ризицима“ стечена знања примењујемо код нас и уносимо промене у дворишту вртића. Позивајућа средина за игре у природи је подстицајна за целокупан развој деце, нуди обиље могућности и може бити најприродније извориште пројекта са децом. Учили смо да у нашој групи моторичке игре преовладавају и то је био повод да започнемо пројекат „Игре у природи“. Свакодневно силажење и пењање уз степенице је био изазов који нас је оснажио за игре у природи. Деца се моторички оснажују и показују радост и заинтересованост за природне садржаје у дворишту вртића. У заједничком простору на отвореном правимо „блатњаву кухињу“ од старих елемената, судова, кашика, стварних кухињских предмета што су прибављени ресурси и реални

предмети из предходног пројекта. Деца манипулишу различитим природним материјалима (пиљевина, песак, лишће) који имају пуно облика и намена а стимулација је обилата. Желели смо да омогућимо деци богата сензорна и кинестетичка искуства, да се испрљају, поквасе, пренесу, донесу, да буду гласни, да осете мирисе, ветар, кишу, снег. Родитељи су нас подржали и оплеменили ову нашу спољашњу средину за учење гумама, канапом, гредом, даском, церадом. Кроз даљу сарадњу са родитељима, прикључује нам се и локална заједница. Од „вештих“ руку једног тате и обичне палете настала су колица, а од цераде и гуме направили смо љуљашку као део истраживачког процеса. Тежили смо да подржимо овладавање свим облицима кретања. Код деце смо учили осећај узбуђења, осећања као што су уживање, понос, постигнуће, осећај самопоштовања и самопоуздања услед савладавања изазова. Деца слободно истражују могућности свога тела, развијају самосталност, физичку спремност, уче да процењују ризик, шта могу а шта не. Прилагођавали смо средину смени годишњих доба и омогућили да буду присутни подстицаји за све временске прилике тако да наша средина буде стабилна, мобилна и временски подстицајна. Организовали смо спортски дан где су се родитељи заједно са децом такмичили у спортским играма. Медицинске сестре васпитачи су све

време учествовали са децом у активностима, били по потреби модели за учење а иницијатива деце је била подржана. Наша улога је да помогнемо детету да развије поверење у своје тело, да учи на покушајима и погрешкама и да креирамо подражавајуће стимулативно окружење да се игра развија. Изазови са којима смо се сусретали су страх родитеља и васпитача од повреда и ограни-

чења и спутавања родитеља а реалан изазов је и бројност деце. Рефлексијом у односу на промене увиђамо да су деца активна у променама простора, оснажена, спретна и пратећи своју игру освајају простор својим подељеним истраживањима, умеју да се осаме и задрже у игри у мањим групама.

Кључне речи: истраживање, игре у природи, подстицајна средина

Јелена Лазовић, васпитач

jelena.lazovic0@gmail.com , 064/4239495

ПОРОДИЧНИ КАРНЕВАЛ

Унашој предшколској установи, трајни циљ и задатак је боља повезаност вртића и породице са локалном заједницом. Сви облици сарадње произилазе из реалног програма и потреба за развојем текућих пројеката у васпитним групама. Основни захтев за реализацију успешне сарадње је да је она обострана и двосмерна, партнерска, уз активно укључивање родитеља Све форме сарадње са ужом или широм заједницом имају, као приоритет, обезбеђивање нових места за учење, развијање заједничког програма,

упознавање непосредног окружења и развијање осећања припадности.

Како смо градили односе и учинили нашу Установу видљивом и важном у локалној заједници? Заједничким ангажовањем свих актера, доприносили смо мењању културе и структуре вртића, што се види кроз промену односа који су сада продубљени и засновани на поверењу, међусобном уважавању и разумевању.

У октобру 2023. године у нашем граду, у организацији наше Предшколске установе, је одржан Породични

карневал. Носиоци реализације овог карневала, поред директорке Виолете Николић, били су стручни радници објекта „Пивара“. Осмишљен као прослава пројекта који се реализовао на нивоу целог објекта, Породични карневал је прерастао у својеврсну мани-

фестацију. Поред великог броја деце и васпитача, Карневал је окупио и велики број родитеља, бака, дека... Како то у нашем граду обично бива, није изостала ни медијска пажња од стране локалних ТВ кућа.

Фестивал је започео великим дефилеом од објекта „Пивара“ до летње сцене излетишта „Поток“. Део улице је био затворен за саобраћај, како би се тако велики дефиле могао реализовати. Деца, родитељи, баке и деке, били су

обучени у мајке које су сами осмислили и осликали својим породичним обележјима. У веселој, шареноликој поворци, осим деце из објекта „Пивара“ учествовали су сви предшколци са територије нашег града.

Најлепши део Фестивала је био сценски наступ који су нам деца приредила на летњој сцени излетишта „Поток“. На сцени су наступали заједно са својим родитељима.

На крају је, наш верни сарадник и наша подршка, Мари-Мари дала свој допринос приредивши мали спектакл својим концертом за најмлађе.

Весна Вучковић, васпитач у ПУ „Радосно детињство“
Нови Сад,
члан тима Умрежи се

НОВОСАДСКИ ВАСПИТАЧИ У КОРАК СА ДИГИТАЛНИМ ДОБОМ

Платформа Умрежи се

Дигитално соба новосадски васпитачи дочекали су спремни. У сврху хоризонталног учења, као и активног укључивања родитеља на иновативан начин, настала је интернет платформа Умрежи се.

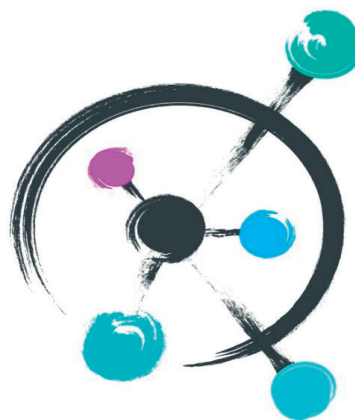
Идеја за креирање платформе је настала кроз сарадњу васпитача и родитеља вртића “Весели вртић” из Новог Сада, као одговор на изазов што лакшег разумевања и примене нових Основа програма предшколског васпитања и образовања. Развијала се уз подршку Удружења васпитача Новог Сада, ПУ Радосно детињство и града Новог Сада, а препозната је и препоручена од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Платформа Умрежи се (www.umrezise.org.rs) је интернет платформа, која обезбеђује ресурсе за јачање компетенција свих актера запослених у предшколским установама. Првобитно је осмишљена да помогне кроз умрежавање васпитача, медицинских сестара и стручних сарадника, у примени Нових основа програма предшколског васпитања и образовања. Током времена платформа је постала релевантна тачка окупљања заједнице стручњака,

а садржаји прате актуелна дешавања у предшколству. Поред стручне заједнице, платформа нуди релевантне садржаје намењене породици.

Циљ тима платформе је умрежавање свих практичара Србије и региона и креирање простора у коме је хоризонтално учење и размена реалност. Коришћењем платформе практичари се кроз конкретне примере упознају са значајем подршке учењу кроз односе и делање, развијају рефлексивну праксу, практикују хоризонтално учење и повезују се.

Тим Умрежи се наставио је да пружа подршку запосленима у васпитно-образовном раду реализујући пројекте на актуелне теме којима се системски пружа подршка предшколству.

ПУ “Радосно детињство”, Нови Сад,
Вртић “Црвенкапа”, Футог
Васпитачица: Драгана Миљков-Финџановић
e-mail: dmiljkov@yahoo.co.uk

ПОКРЕТАЧ МОЈЕ КРЕАТИВНОСТИ И ИНСПИРАТЦИЈЕ У РАДУ СА ДЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА - eTvining

Већ 16 година радим као васпитач у Предшколској Установи “Радосно детињство” из Новог Сада. Прекретница у мом раду била је 2018. година када сам прошла семинар на ком сам се упознала са eTvining платформом и eTvining пројектима. Од тада па до данас eTvining је део мог свакодневног рада.

Повезивање са колегиницама из других установа наше земље и иностранства много је допринело развијању мојих дигиталних компетенција. Непроцењива је вредност знања и вештина које сам развијала и усавршила кроз хоризонталну размену учешћем у међународним eTvining пројектима.

Велика добит како за васпитаче тако и за децу али и саму установу пружа ова платформа. Она је пре свега сигурна јер да би васпитач или учитељ могао да је користи мора приложити потврду од стране установе да ради као васпитач или наставник. Сви који су регистровани на платформи заиста су и практичари. Сама платформа је бесплатна као и сви семинари и едукације које она пружа.

У мом вртићу постоји тим васпитача који заједнички са децом из својих васпитних група учествују у eTvining

пројектима. Деца имају прилике директно од деце из других држава да упознају културу, обичаје, језике... Могу заједно да истражују одређене теме, да кроз комуникацију путем дигиталних технологија од деце из других држава сазнају одговоре за којим трагају у својим пројектима, да заједно стварају користећи многе дигиталне алате. Васпитачи уче једни од других путем вебинара који се током пројеката реализују.

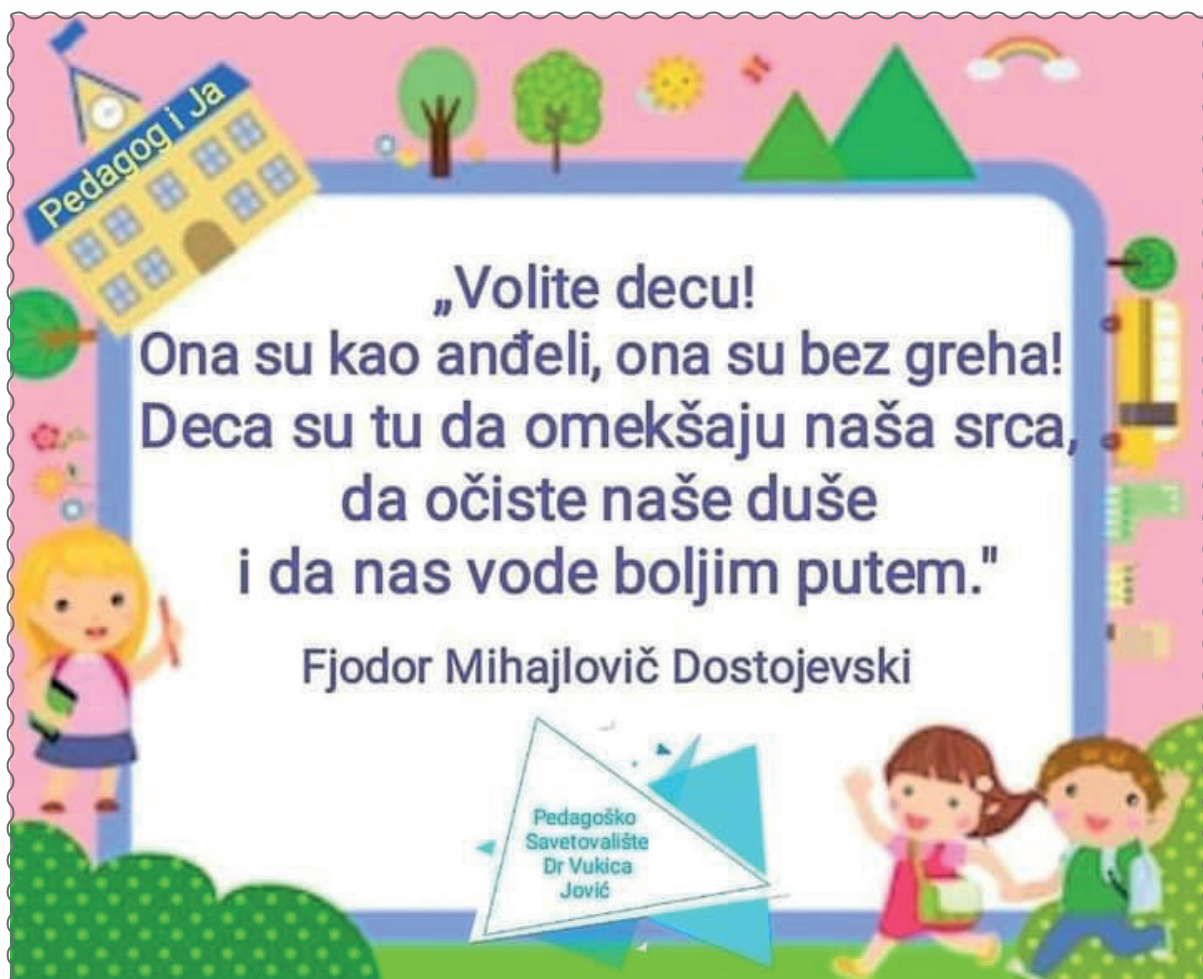
Рад и учешће наших васпитача је препознато и вредновано Националним и Европским ознакама за квалитет у раду. Наш вртић је такође препознат као сигуран, креативан, иновативан и инспираиван за сву децу и као такв носи Ознаку за eTvining школу (Установу).

Непрестани рад на себи и усавршавање својих вештина путем хоризонталне размене учинило је да будем оно што данас јесам и веома сам поносна на то. Када је наша установа кренула са применом нових основа “Године узлета” сама платформа била ми је велика подршка јер сам одговоре на многе недоумице проналазила у консултовању са колегиницама из других установа у нашој земљи. Употреба дигиталне технологије и примене многих

дигиталних алата моју праксу учинили су иновативном и квалитетнијом. Своје знање несебично делим путем видео и онлајн едукација у гугл учионици нашег вртића.

Позитивна слика о нашем вртићу као и самој установи шири се широм наше земље и Европе. Када на дечијим лицима видите осмех, срећу и задо-

вољство када угледају лица друге деце на онлајн сусрету, када стигне неко писмо из друге земље или када се у видео честитки за рођендан вртића нађу радови деце широм Европе, за мене је то знак да ово што ми радимо итекако има велики значај за децу, њихове породице и цео колектив нашег вртића "Црвенкапа".

АКТИВНОСТИ ОКРУЖНИХ УДРУЖЕЊА

www.uvv.rs

Радмила Петровић
Председница Удружења васпитача Војводине

УДРУЖЕЊЕ ВАСПИТАЧА ВОЈВОДИНЕ

Циљ Удружења васпитача Војводине је да информише, пружи подршку стручном савршавању, организује размену искустава васпитача као и струковно повезивање практичара запослених у предшколству.

У претходном периоду организовани су округли столови са темама:

- ✓ Пројектно планирање у вртићу
- ✓ Стандарди као основ за грађење квалитетне праксе
- ✓ Физички простор као подстицајна средина за дете
- ✓ Васпитач – рефлексивни практичар, носилац промена у васпитно образовном раду
- ✓ Даровитост – откривање и подршка
- ✓ Даровити и образовање
- ✓ Рефлексивна пракса и практичари
- ✓ Рефлексија као део личног и професионалног развоја и
- ✓ Заједничка промишљања васпитача и учитеља о раној писмености и описмењавању
- ✓ Транзиција из предшколске установе у основну школу“;
- ✓ Вртић за све - место демократске и инклузивне праксе“ и
- ✓ Професија васпитача, чија одговорност ? и остале теме

У сусрет променама и колико су васпитачи спремни за промене одржано је 25 фокус група, организованих у седам округа, присуствовали су учесници из 42 града Војводине.

Организоване су трибине: Јачање дигиталних компетенција васпитача, као и трибина Јачање компетенција васпитача у односу на системске промене у ПВО-у.

Организоване су онлајн конференције „Заједница која учи“ (унапређивање компетенција за комуникацију и сарадњу). Учествовали као партнери у организацији онлајн конференција: *Међународна стручно-научна конференција „Нови изазови у едукацији“* (у сарадњи са едукативним центром НТЦ) и *Савремено образовање и развој праксе – шта смо научили, а шта учимо и даље* (у сарадњи са Центром за неформално образовање) Одржана су 3 циклуса вебинара по 3 групе „Подршка је важна“. Вебинар „Почетни кораци на Etwinning платформи“ „Корак ближе рефлексивној пракси.“

Организована је Међународна конференција „Иновативни приступи у раду са потенцијално даровитом децом узраста од 3 до 6 година”

Организоване су акредитоване обуке у свих седам округа, „Откривање дигиталног – Креативна и одговорна примена дигиталне технологије у вртићу“ „Даровитост у ликовном васпитању“ и још других обука списак је на сајту удружења.

Акредитовани семинари уз подршку Удружења: „Подршка дечјој игри у вртићу“;

„Од игре до музичке композиције“;

„Квиз софтвери у ВОР-у са децом предшколског узраста“;

„Где живи даровитост?“

„Препознај и подржи потенцијално даровито дете“;

„Рефлексија – искорак у грађењу квалитета рада ПУ“

; „НТЦ систем учења – практична примена сазнања из неуронауке у ВОР-у“;

„Путокази ка учењу“;

„Тимски до учења“;

„Дигитални алати као подршка праћењу документовања и развијања програма“.

Заједнички до пројекта

Вештине за добре међуљудске односе током каријере – култура комуникације и управљање каријером

Документовање у функцији оснаживања практичара у развијању реалног програма

Рутине и ритуали у функцији подршке добробити детета

Учествовали у пројектима:

КЕУ –целоживотно учење; као партнер у Пројекту са 17 партнера из земље и иностранства.Реализоване су обуке у сарадњи са Центрима за целоживотно учење.

GIFTED - “Иновативни приступи у раду са даровитом децом предшколског узраста”,

Резултати добијени на пројекту су: инструмент за препознавање потенцијала код деце предшколског узраста, приручник за васпитаче, 5 игара/играчака, 2 модула обука (за васпитаче и потенцијалне едукаторе).

15 и 16.марта 2024.године одржана је конференција ПРИМЕРИ ПРАКСЕ 2024.

Далиборка Месар,

председница и тим УО УВБ-а

ПУТ ПОДРШКЕ РАЗВОЈА И НАПРЕДОВАЊА ВАСПИТАЧА

(Удружење васпитача Београда)

Струковно Удружење васпитача Београда има за циљ да промовише значај васпитања деце на раном узрасту и високо едукованог, компетентног, етичког и моралног квалитета васпитно образовног кадра. Подстиче и координира активности васпитача, унапређује васпитно образовну праксу и подстиче развој васпитне делатности организовањем и реализовањем семинара, саветовања, округлих столова, стручних сусрета, реализацију пројеката и сарадње са домаћим и међународним институцијама. Чине га око 2300 васпитача из свих Предшколских установа Београда, приватних вртића, вртића при основним школама и васпитача болничких група.

Удружење васпитача Београда основано је новембра 2002.године, захваљујући Славици Пјевић ПУ „11 април“ - Нови Београд, Наташи Ђорђевић ПУ „Ракила Котаров-Вука“ - Лазаревац, Крстијани Гашић ПУ „Раковица“, Лидији Хутовић ПУ „Чика Јова Змај“ - Вождовац, Драгици Матијашевић ПУ „Звездара“, Љиљани Драгутиновић ПУ „Врачар“, Биљани Рацић ПУ „Звездара“, Тањи Ћирић ПУ „Бошко Буха“ - Палилула, Гордани Магајне ПУ „Др Сима Милошевић“ - Земун и Невенки Вуколић ПУ „Чукарица“.

Званично је регистровано 16. 04. 2003.године и тај датум се традиционално обележава као Дан васпитача Београда на пригодној свечаности у Београдском драмском позоришту.

Прво обележавање Дана васпитача Београда отпочело је 16. априла 2004.године хуманитарном акцијом „ДЕЦА ДЕЦИ“ у оквиру које су сакупљена средства од продајне изложбе деце и васпитача Београда за децу на Косову и Метохији. Од 2006. године обележавање Дана васпитача Београда постаје традиционална манифестација под слоганом „Васпитачи деци Београда“. У оквиру ове манифестације организује се „Конкурс за најбоље дидактичко средство“, на коме чланови УВБ-а имају могућност да самостално представе своје стваралаштво које се жирира у три категорије: ИГРА, ИГРАЧКА и ЗБИРКА ТЕКСТОВА ЗА ДЕЦУ.

Уследиле су хуманитарне акције „ВРТИЋИ БЕОГРАДА ЗА ВРТИЋ НА КОСОВУ“ (2009.г.), након које је деци у Ораховцу преко Српске православне цркве купљена кућа у којој је отворен вртић ; „Слика за дечји осмех“ – продајна изложба стваралаштва деце и васпитача Београда од које су средства усмерена деци на болничком лечењу оболелој од канцера (2012. г.).

Од 2006. године за чланове, васпитаче и стручне сараднике београдских предшколских установа УВБ организује „Истраживачке дане васпитача Београда“, како би се омогућила размена професионалних искустава у непосредном васпитно образовном раду са акцентом на истраживачки приступ.

Спроведеним истраживањем 2008. године и анкетом „Како одрастају наша деца“, за запослене у предшкол-

ским установама, Основним школама и родитељима, испитани су ставови о утицају медија на понашање и квалитет живота деце на раном узрасту до поласка у школу и млађег школског узраста. О резултатима истраживања на Округлом столу, под истим називом упознати су представници Министарства просвете, Друштва стручних сарадника и учитеља, Секретаријата за дечију заштиту града Београда, стручне јавности и медија.

-Удружење је 2009.године релизовало пројекат „Да Београд дише“, подржан од стране Секретаријата за дечију заштиту и Секретаријата за заштиту животне средине града Београда. Циљ Пројекта био је подизање и развијање свести о рециклажи сировина и одрживости екосистема. Пројектом је било обухваћено и обезбеђено учешће васпитача, деце у београдским вртићима, њихових родитеља, учешћа целих породица, локалне средине - фирми које се баве откупом сировина за рециклажу и медијских кућа Београда.

Пројекат је трајао 6 месеци и реализовао се кроз: Организовање семинара за васпитаче и пратећих активности, постављање контејнера, отварање посебног подручја УВБ-а за уплату средстава од откупљених сировина, озелењавање вртића, формирање ДЕЧЈЕГ ПАРКА, и организовање САЈ-

МА са изложбом дечјих радова, када су приказани постигнути резултати.

Осим традиционалних манифестација, УВБ организује акредитоване програме и одласке на домаће и међународне стручне конференције, као и у организацији Савеза удружења васпитача Србије, искључиво из сопствених средстава. У зависности од броја организованих обука и стручних конференција, између 300 и 500 васпитача предшколских установа Београда у току године добије сертификате о савладаности програма а према

Правилнику о сталном стручном усавршавању.

Удружење васпитача Београда је учествовало у формирању Савеза Удружења васпитача Србије и Балканског савеза удружења васпитача.

Током 20. година постојања, све до данас, Удружење васпитача Београда, са седиштем на УФ Универзитета у Београду у улици Љутице Богдана бр 46, чини саставни део Савеза удружења васпитача Србије и Балканског савеза удружења васпитача. Својим учешћем у раду органа Савеза удружења васпитача Србије,

обележавања Дана васпитача Србије; организацији и реализацији стручних сусрета, Удружење подржава професионално усавршавање, едукацију, промоцију професије и напредовање васпитача у свим сегментима њихове праксе. Представници Удружења, захваљујући својим компетенцијама, знањима и умењима, учествују у раду Националног просветног савета, Радних група при Министарству просвете, Завода за унапређивање васпитања и образовања, Завода за вредновање квалитета васпитно образовног рада, у креирању и променама Законских и подзаконских аката, значајних за рад свих структура у васпитно образовном систему Р. Србије. Удружење васпитача Београда у свом раду, има подршку Предшколских установа Београда, Министарства просвете,

Секретаријата за дечију заштиту, Универзитета у Београду – Факултета за образовање васпитача и учитеља и других организација које имају за циљ промовисање и унапређивање рада са децом. Чланови УВБ-а су просветни саветници, ментори нових Основа програма, тренери бројних програма и не само то, они су пре свега васпитачи поносни на своју професију и све оне изазове које заједничким деловањем са колегама и сарадницима свакодневно конструктивно и успешно превазилазе

Слађана Драшковић председница удружења
васпитача „Чигра“, Смедерево,
<http://uvscigra.edu.rs/>

ОДРЖАНИ ПЕТИ ОКРУЖНИ СТРУЧНИ СУСРЕТИ ВАСПИТАЧА У СМЕДЕРЕВУ

У организацији Удружења васпитача подунавског и јужнобанатског региона „Чигра“, 24. фебруара 2024. одржани су Пети окружни стручни сусрети васпитачи-васпитачима "Аутентичне ситуације у вртићу и ван њега као покретач игре и истраживања". Скупу је присуствовало око 180 учесника у простору Регионалног центра

за професионални развој запослених у образовању Смедерево. Поздравну реч на скупу је имала **Слађана Драшковић** председница удружења васпитача „Чигра“. Уводничари у пленуму су били **др Милан Пашић**, помоћник министра просвете Републике Србије, **др Лада Маринковић**, професор струковних студија школе за васпитаче у Новом Саду. Скуп је поздравила Слободанка Радосављевић, председница УО удружења Савеза васпитача Србије, заменик градоначелнице СО Смедерева Влада Нешић и директорка ПУ „Наша радост“ **Мирјана Крстић**. Скупу је присуствовао и начелник школске

управе Велиша Јоксимовић. Васпитачи практичари су имали прилику да у четири паралелне сесије виде 12 презентација својих колега и колегиница васпитача из Кикинде, Пирота, Лесковца, Пожаревца, Новог Београда, Чукарице-Београд, Јагодине, Параћина и Смедерева . На скупу су приказани примери праксе за учење, који су омогућили да практичари, кроз рефлексивне нивое, анализирају и преиспитују праксу. Износећи своје увиде, упоређујући своју праксу са праксом других учесника, осмишљавајући план акције промене, практичари су имали прилику унапредити своје компетенције.

Снежана Зарић,

самостални педагошки саветник, васпитач,
snezana_zaric@yahoo.com, 063 886 00 04

СПРЕМНОСТ ДА СЕ МЕЊАЈУ

Златиборски округ се налази у западном делу [Републике Србије](#) и простире се на 6142km² и тиме чини највећи округ у Србији. Обухвата град Ужице и девет општина: Пожегу, Нову Варош, Прибој, Пријеполје, Бајину Башту, Сјеницу, Чајетину, Косјерић и Ариље. Већи део територије има одлике брдско – планинског подручја. Познат је по обиљу водених токова, планинским центрима, шумама и другим природним лепотама, као и бројним културно-историјским споменицима. У Златиборском округу налази се и једанаест предшколских установа у којима ради велики број васпитача посвећених свом послу са жељом да се континуирано усавршавају и прате трендове у предшколском образовању. Баш та посвећеност и жеља да континуирано развијају своје компетенције навела их је да се 2003. год. удруже и оснују своје струковно Удружење васпитача Златиборског округа а затим и да уђу у Савез васпитача Србије који је васпитаче оснажио и дао подршку и помоћ за професионални и лични развој.

Спремност да се мењају и да размењују искуства из своје праксе помогла је васпитачима да учествују на стручним сусретима које је организовао Савез, као активни учесници

тако што су делили своја искуства презентујући радове. Та окупљања су им омогућила не само да преиспитују своју праксу већ и да развијају и унапређују своја знања, вештине и способности и покажу креативност а и упознају и друже се са колегама не само из Србије већ и из суседних земаља. Конференције су давале прилику и за популарисање васпитача а и удружења кроз различите активности. Било да су се такмичили ко ће пре мумифицирати тоалет папиром, направити најлепшу модну креацију новинским папиром, играти се школе са Златковим предшколцима или учествовати у организовању традиционалне свадбе а при томе градећи односе са родитељем - познатим трубаћем који је учествовањем у овој активности добио прилику да упозна васпитаче свог детета и из другог угла.

Удружење васпитача Златиборског округа доприноси континуираном стручном усавршавању организовањем семинара и обука за васпитаче. Организовањем окружних сусрета омогућено је већем броју васпитача да присуствује презентацијама радова из других средина који су препознати као примери добре праксе. „Нај- играчка“ која се одржава сваке године у Пожеги

је манифестација настала на иницијативу удружења а захваљујући предшколској установи „Олга Јовичић –Рита“ која је препознала њен значај траје већ двадесет година што је омогућило да се васпитачи оснаже и опробају у изради дидактичког материјала, друштвених игара и играчака. Организовањем округлог стола у оквиру Међународног фестивала сликовнице „Чигра“ васпитачи су имали прилике да покажу своју компетентност у овој области

Удружење васпитача Златиборског округа доприноси континуираном стручном усавршавању организовањем семинара и обука за васпитаче. Организовањем окружних сусрета омогућено је већем броју васпитача да присуствује презентацијама радова из других средина који су препознати као примери добре праксе. „Нај- играчка“ која се одржава сваке године у Пожеги је манифестација настала на иницијативу удружења а захваљујући предшколској установи „Олга Јовичић –Рита“ која је препознала њен значај траје већ двадесет година што је омогућило да се васпитачи оснаже и опробају у изради дидактичког материјала, друштвених игара и играчака. Организовањем округлог стола у оквиру Међународног фестивала сликовнице „Чигра“ васпитачи су имали прилике

да покажу своју компетентност у овој области.

И на крају као неко ко је био у оснивачком одбору удружења а данас је председник могу да кажем да сам поносна јер се у Управном одбору налазе људи који су спремни да издвоје слободно времена да би промишљали о могућностима како помоћи да се наша професија унапреди а васпитач добије подршку за развијање компетенција.

Удружење васпитача Мачванског округа „Сунце“
Силвија Кикановић, председница

УДРУЖЕЊЕ ВАСПИТАЧА МАЧВАНСКОГ ОКРУГА „СУНЦЕ“

Удружење васпитача Мачванског округа „Сунце“ основано је 2000. Године као Удружење Мачванско-Колубарског округа под називом „Мој Увамко“. Током каснијих догађаја постаје Удружење Мачванског округа „Сунце“ и опстаје дуги низ година са сталним ширењем чланства. Сада Удружење обухвата Предшколске установе из: Шапца, Лознице, Богатића, Крупња, Коцељеве, Лајковца, Владимираца, Малог Зворника и Љубовије. Удружење активно учествује на свим скуповима и конференцијама. Својим радом утичемо на континуирано стручно усавршавање и доприносимо међусобној сарадњи међу васпитачима. Разменом искустава пружамо подршку једни другима. Организујемо семинаре и стварамо услове за стручно усавршавање васпитача да

препознају и развијају код деце различите диспозиције. Кроз различите облике рада подржавамо слику о детету, показујемо принципе развијања реалног програма. Организовали смо и Први Окружни скуп Удружења васпитача Мачванског округа „Сунце“. Године 2022. Удружење је постало партнер у пројекту ЕУ ПРО+, „Фабрика идеја за 21.век“. Такође смо били и учесници Сајма даровитости одржаног у Шапцу.

Удружење васпитача Мачванског округа „Сунце“ ће наставити да кроз ширење чланства, стручно усавршавање и размену идеја са колегама из свих установа Мачванског округа као и на нивоу целе Србије и шире гради квалитет и компетенције

Маја Радујков, члан УО

Удружења васпитача Новог Сада

и члан УО Савеза удружења васпитача Србије

УДРУЖЕЊЕ ВАСПИТАЧА НОВОГ САДА

На оснивачкој скупштини одржаној 10. септембра 2012. године у вртићу „Масачак“, ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад, основано је Удружење васпитача Новог Сада. Иницијатива за оснивање удружења потекла је од васпитача из тог вртића ради унапређивања васпитно-образовне праксе и заштите професионалних интереса и статуса васпитача са подручја града Новог Сада.

Данас Удружење броји око петсто чланова, а председница Удружења је Зоја Тењи. Сада већ давне 2012. године на оснивачкој скупштини било је присутно 19 васпитача из различитих вртића ПУ „Радосно детињство“ који су конституисали Удружење. За председницу удружења изабрана је Љиљана Карделис, а за њену заменицу Весну Вучковић. Од 2013. године Удружење је интегрисано у Савез удружења васпитача Србије. Удружење васпитача Новог Сада за циљ има хоризонтално повезивање и континуирано стручно усавршавање, развој професионализма својих чланова, популарисање и помоћ у развоју предшколског васпитања и образовања, допринос решавању статуса чланова и омогућавање и подсти-

цање конструктивне и педагошке критике у јавности.

Организовањем стручних и научних скупова, конференција, семинара, округлих столова, трибина, радионица и других облика стручног усавршавања у области предшколског васпитања и образовања Удружење васпитача остварује своје циљеве. Уједно Удружење остварује сарадњу са високим струковним школама за образовање васпитача, факултетима, са сродним организацијама и удружењима које се баве унапређењем предшколског васпитања и образовања. Удружење својим члановима даје подршку у акредитовању семинара и обезбеђује одлазак на стручне конференције и скупове како у земљи тако и у иностранству о трошку Удружења. У сарадњи са Педагошким заводом Војводине штампана је публикација „Васпитачи васпитачим“. У доба короне на иницијативу Удружења, а уз подршку ПУ „Радосно детињство“ настала је дигитална платформа „Умрежи се“. Удружење васпитача Новог Сада је отворено за нове идеје и жеља нам је да наставимо да растемо и развијмо се за добробит васпитача.

Ана Штерјоска,

председница удружења васпитача браничевског округа

„ВАСПИТАЧ ПЛУС”

Године 2003. 18. новембра оснива се удружење васпитача на нивоу Браничевског округа. Удружење чине сви запослени васпитачи. Идеја да се васпитачи удруже у Савез васпитача Србије протекла је из Подунавског и Браничевског округа.

УВБО „Васпитач Плус” саставио је свој програм унапређивања васпитне праксе кроз:

- Самообразовање васпитача
- Обогаћивање базичног знања
- Упознавање нових облика рада, метода и техника
- Подстицање васпитача да се развијају као активни и саморефлективни практичари

Идеју о основању фестивала дала је Слободанка Радосављевић, садашња председница савеза. Фестивал је јединствена манифестација која се одржава сваке године у мају месецу у организацији Удружења васпитача и предшколских установа на нивоу округа.

Традиција је оно што васпитачи негују код деце у настојању да чувају наслеђе предака.

Модеран плес је сегмент где деца на музику исказују креативност у својим покретима.

У почетку је окупљао децу и васпитаче из Браничевског и По-

дунавског округа, али се временом фестивал проширивао и сада окупља децу предшколског узраста и васпитаче из Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине и траје два дана, а за време короне фестивал је одржан онлајн.

Фестивал је такође ушао у туристичку понуду града Пожаревца, препозната је важност и значајан фестивала како за децу, тако и за васпитаче, јер кроз фестивал промовишемо уметност кроз покретне игре као и стваралаштво за коју је потребно доста креативности и времена.

Фестивал је промовисан и на телевизији и на стручним конференцијама.

УВБО учествује на свим сусретима и конференцијама које организује Савез васпитача Србије и као презентатори и као учесници.

УВБО има одличну сарадњу и са удружењем медицинских сестара.

УВБО је презентовао свој рад и на Балканским сусретима васпитача, као и на Окружним сусретима.

Окружни сусрети васпитача Браничевског округа, одржани су четири пута уживо и једном онлајн за време короне.

УВБО блиско сарађује и са Удружењем васпитача Подунавског округа.

Удружење васпитача учествује и у свим пратећим активностима у оквиру Љубичевских игара.

Такође, Удружење обележава Дан васпитача на нивоу округа, као и на стручним конференцијама на нивоу Србије.

У оквиру УВБО организовани су током године бројни семинари (НТЦ семинар, „Монтесори” обука, „Да у вртићу свако учи радосно и лако”, „Растимо уз плес”, „Моћ маште, моћ покрета”, „Више од игре”, „Прича у игри, игра у причи”, „Лутка у вртићу”, „Ја могу корак напред”, „Индивидуализација – одговор на аутентичне потребе и могућности предшколског детета” и многи други.)

УВБО је узело учешће у сва три конгреса предшколских радника.

УВБО има добру и успешну сарадњу са предшколским установама на нивоу округа, Србије и земаља у окружењу.

Морамо да истакнемо да велику подршку Удружењу пружају директори предшколских установа у округу са којима удружење има одличну сарадњу.

Часопис „Васпитач Плус” је својеврстан начин праћења, документовања и оставштина за будуће генерације васпитача.

E-mail: uvako014@gmail.com

Председница УВАКО: 064 661 07 63 .

УДРУЖЕЊЕ ВАСПИТАЧА КОЛУБАРСКОГ ОКРУГА ВАЉЕВО

Удружење васпитача Колубарског округа - УВАКО основано је 06.11. 2008. године у Ваљеву (настало деобом удружења васпитача мачванско-колубарског округа). Седиште Удружења је у Ваљеву, Насеље Ослободиоци Ваљева бр.26, вртић „Бамби“. Удружење броји 243 члана из ПУ „Милица Ножица“-Ваљево, ПУ „Уб“ -Уб, ПУ „Невен-Мионица, ПУ „Каја“-Љиг и ПУ „Лане“-Осечина. Од 2008. године Удружење је доживело промене у заступању Удружења. Заступник Удружења васпитача Колубарског округа и уједно председник УО Удружења васпитача Колубарског округа од 2014, године је Споменка Ђуровић васпитач из ПУ „Милица Ножица“ Ваљево.

Циљ УВАКО–а је да подстиче и координира активности васпитача округа на унапређивању васпитно-образовне праксе, развоју предшколске науке и заштити професионалних интереса и статуса својих чланова. Удружење се усмерава према оријентационом плану активности које реализује и тежи унапредити. У свом раду Удружење по својим могућностима и успешном сарадњом са ПУ-а округа остварује следеће активности:

- Редовно одржава седнице УО, као и Скупштине Удружења;
- Редовно води евиденцију својих чланова и обавештава о свим активностима рада Удружења УВАКО и Савеза удружења васпитача Србије;
- Даје подршку у заштити професионалних интереса и статуса својих чланова;

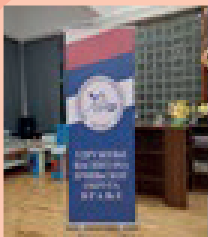
- ницијатор је и покретач тимског рада;
- Организује учешће чланова у програмима стручног усавршавања;
- Подржава учешће својих чланова на Сусретима васпитача, Стручним конференцијама, Конгресима, Студијским путовањима које организује Савез удружења васпитача Србије и Балкански савез удружења васпитача;
- Одржава сарадњу и подржава учешће својих чланова у међународним посетама васпитача са ПУ-а из Републике Српске, васпитачима ПУ-а Колубарског округа;
- Учествује у пласирању радова, пројеката са садржином примера добре праксе и предложене теме стручних сусрета, конференција, конгреса;
- Негује сарадњу са Удружењима других округа широм Србије;
- Проширује своју библиотеку стручном литературом, зборницима радова, садржајима програма стручног усавршавања...;
- Одржава страницу Удружења на *facebook страници* преко које се размењују искуства и остварују контакти са колегама из других крајева;
- Одржава сарадњу са медијима на локалном нивоу;
- Прати и прикупља информације са подручја округа и својим учешћем даје допринос;
- Отворено је за иновације, сугестије и примену нових идеја.

ТЕЖИМО даљем остваривању циљева и задатака Удружења, активном ангажовању у оквиру Удружења и шире, као и у свим сегментима наше професије. Тежимо проширењу нашег чланства, као и шири круг познанстава и сарадње.

Посетите нас преко *facebook* странице **Удружење васпитача - УВАКО**, а можете нам се обратити и путем *e-mail*: uvako014@gmail.com.

Сарадња Удружења васпитача Колубарског округа и ПУ-а у Колубарском округу.

Босилјка Ристић, васпитач у пензији
председник Удружења васпитача пчињског округа,
uvapovranje@gmail.com +381604221050, Врање

ВАСПИТАЧИ ЈУГА -Наш УВАПО –

Удружење васпитача пчињског округа је основано у 23.марта 2004. године, на тиницијативу групе васпитача уз подршку Савеза удружења васпитача Србије. Седиште Удружења је у Врању у ул.Цара Душана 22. Чланови удружења су васпитачи из установа Врање , Бујановац , Прешево, Трговиште, Босилеград и Владичин Хан. Броји више од 240 чланова различитих националности са тенденцијом сталног повећања.

Активности Удружења се заснивају на учешћу и презентовању радова на Стручним скуповима , конференцијама, сусретањима, међусобној размени васпитача,као и на организацији окружних стручних сусрета у сарадњи са установама и Савезом удружења васпитача Србије и као Балканским савезом удружења васпитача.Активно смо учествовали у размени васпитача у Македонији, у раду сва три Конгреса васпитача Србије . Са предшколским установама из Македоније , БиХ ,Република Српске и Црне Горе имамо отворену и плодну сарадњу .Та непосредна сарадња, дружења , размена искустава увелико доприносе и обогаћују учеснике и посматраче, јачају професионалне компетенције васпитача , оснажују сваког појединца да даје свој максимум у ре-

ализацији сопствених као и општих циљева, а све за добробит деце , родитеља и шире друштвене заједнице што увелико доприноси јачању темеља, поштовању принципа једнакости и општег напретка једне државе, којој је најбитније да има физички и психички здраву популацију на којој ће се надограђивати опште и специјализовано образовање.

Од почетка до сада Удружење васпитача пчинског округа организовало је велики број семинара за више од 750 учесника, омогућило да на конференцијама у организацији Савеза уз сарадњу са предшколским установама из региона присуствује више од 150 васпитача, а на Окружним сусретима у Нишу, Лесковцу и Пироту око 60. Од 2015 -2023 организовано је 6 Окружних стручних сусрета на којима су презентовали васпитачи из Сомбора, Уба, Сокобање , Ниша , Пирота ,Алексинца, Пећинаца , Лесковца , Скопља, Пехчева , Подгорице, било присутно више од 950 учесника.

Наш Увапо активно учествује у раду Савеза и Бапте где су бирани наши представници у Управни и Надзорни одбор и Суду части. Не постоји лепши и узвишенији , племенитији позив од позива васпитача.

Сваки тренутак је другачији

и никада се не понавља .Наравно, рад са децом није лак. Захтева много улагања у себе ,разне вештине , стрпљење, несебичну љубав, међусобну комуникацију са децом, родитељима, колегама, руководиоцима и још безброј других квалитета ,али је јединствен по томе

што је дете као најчистије и најузвишеније биће увек спремно да нас развесели, пријатно изненади , одушеви, насмеје...

Настављамо да се усавршавамо и дајемо свој допринос раду свих удружења, предшколских установа, Бапте и Савеза.

О ВАСПИТАЊУ:

** Ако си учитељ деце или можда отац,
буди им учитељ владањем и животом*

– Римска народна пословица

** Кад родитељи од детета створе доброг човека ,
то је исто као кад воћка роди усред села*

–Јеврејска народна пословица

** Сваки човек треба да васпитава сам себе до последњег дана*

–Масимо Д Азеглио

** Правилан одгој се састоји у томе да извуче из свакога оно што је најбоље*

– Махатма Ганди

** Породица и друштво налик су палати: ако јој одузмеш темељни камен,
све почиње да се руши*

– Х.Келер

УДРУЖИВАЊА

Слободанка Радосављевић, председник УО Савеза

ОРГАНИЗОВАЊЕ СТРУКОВНИХ УДРУЖЕЊА У САВЕЗ

Организовањем струковних удружења у Савез, говори о развоју самосвести васпитача, новог увида у значај властитог позива, као и о увиђању могућности заједничког јавног иступа у сврху заговарања и остваривања виших циљева.

Циљеви рада Савеза су окупљање васпитача заинтересираних и креативних особа у сврху промовисања струке, повећања компетенција васпитача и побољшања квалитета рада с децом предшколског узраста.

Могућности за деловање струковних удружења су велике и обухватају:

- * усмереност на стручно усавршавање и напредовање васпитача
- * професионални раст и развој
- * предлагање мера за побољшање професионалног статуса и услова рада васпитача
- * организовање семинара, предавања, тематских радионица и сл
- * учествовање у планирању васпитно-образовних стратегија у предшколском васпитању и образовању
- * изради пројеката
- * промовисању квалитета васпитно-образовног рада и

рада предшколских установа

- * доношење професионалног и етичког кодекса за васпитаче.

Кључна улога струковних удружења, с једне стране, је **статус и промоција предшколског васпитања и образовања**, а са друге стране, **статус, позиционирање и промоција удружења и удруживања васпитача/стручњака** из области предшколске делатности и **сагледавање могућности грађења квалитетне праксе** као и одговарајуће место и улога струковних удружења у том процесу на путу до савременијег и квалитетнијег предшколског васпитања и образовања.

СТАТУС ПРОФЕСИЈА ВАСПИТАЧ

Углед и социјални статус васпитачког позива одређује друштво онако какав третман у систему образовања завређује предшколско васпитање и образовање као прва карика у образовном систему.

Образовање и друштвени статус васпитача

Професија васпитач као јединствена професија у односу на све друге, веома специфична по одговорности, захтевна је, тешка и стресна. Неопходно је да се програмски усагласи (хармонизује) и временски уједначити нивое образовања васпитача и као таква подразумева статус просветног радника:

Идентитет професије васпитач темељи се на томе што васпитач јесте као личност и оним што уме да уради.

Интегритет професије васпитач чини то што васпитач има унутрашњи осећај моралне доследности и принципијелности у склопу целовитог приступа детету у процесу васпитања.

Аутономија професије васпитач се дноси на владање властитим умом-самосталност и независност у мишљењу и примени знања и умења и темељи се на професионалним компетенцијама.

У ком контексту се разуме појам професионалног удруживања као једног од темеља развоја?

Компетентност васпитача се препознаје као једна од кључних димензија квалитета образовања и стварају се претпоставке за

развијање квалитета предшколског васпитања и образовања кроз усаглашено деловање на плану система образовања, плану предшколске установе и на индивидуалном плану професионалног развоја васпитача, а у правцу развијања компетенција- тежити ка успешности, умети и хтети учествовати и припадати свом струковном удружењу. Услов за развој професије:

- * Квалитетни програми у иницијалном образовању васпитача
- * Потреба је да се држава јасно одреди у погледу степена иницијалног образовања васпитача.
- * Неопходно је унапређивање студијских програма иницијалног образовања васпитача у правцу интегрисаног приступа курикулума.
- * Стручно усавршавање и професионални развој - значај учења као основе за континуиран развој васпитача, путоказ како стручно усавршавање може да подржи преиспитивање вредносних система у вртићу, као и практично деловање кроз повезивање теорије и праксе, лично ангажовање и мотивисаност за стручним усавршавањем.

Удружење стручних сарадника и сарадника ПУ Србије
www.upss.edu.rs ponesiosmeh@gmail.com

СВЕТОСАВСКА НАГРАДА- КОЛЕГИ КОМЕ СЕ ДИВИМО

У овој години јубилеја, а на предлог Удружења, нашег дугогодишњег сарадника, Станишу Чабаркапу, са Светосавском наградом, испратили смо у пензију.

Текст у првом броју часописа Праскозорје, посвећујемо њему, писмом које је испред удружења послато Министарству просвете за до-

делу највеће награде у области образовања и свему што је за предшколство у Србији урадио:

„Удружење стручних сарадника и сарадника предшколских установа Србије предлаже СТАНИШУ ЧАБАРКАПУ, стручног сарадника-педагога за Светосавску награду због изузетног залагања на унапређивању квалитета предшколског васпитања и образовања у Републици Србији кроз:

- * рад у својој установи која је постала центар кластера,
- * оснивање и ангажовање у свим активностима у оквиру нашег удружења,
- * сарадњу са Министарством просвете Републике Србије, Филозофским факултетом у Београду, Катедром за педагогију и андрагогију, УНИЦЕФ-ом и другим институцијама релевантним за развој предшколске делатности

* учешће у пројектима који су реализовани са циљем унапређивања предшколске делатности („СУПЕР“, „Вртићи без граница“ 1 и 2, „Школица живота“, „Мрежа практичара“, Инклузивно ПВО- компонента 2).

Као директор, а касније и стручни сарадник у ПУ „Бамби“ у Лозници, колега Станиша је све до пензије у коју је отишао пре два дана, сваког трена, свих ових година доприносио добробити колега, родитеља, деце у својој установи и широм наше земље. Посвећеним стручним радом и људским квалитетима борио се за доступност и једнакост све деце и породица у праву на предшколско васпитање и образовање. Аутор је и реализатор неколико акредитованих програма стручног усавршавања запослених у предшколству у последњих 12 година које запослени оцењују као корисне за свој рад..

Кроз свакодневни рад у нашем Удружењу, које је од самог почетка у њему имало подршку у формирању, допринео је развијању стратегије, доношењу аката, а на функцији заменика председника Удружења налазио се претходних осам година.

Све активности удружења од стручних сусрета до Конгреса предшколских радника Србије, обојене су његовом иницијативом, борбом за статус стручних сарадника и сарадника, васпитача и свих запослених у предшколским установама,

развијању модела за доступно и квалитетно образовање за сву децу.

Као сарадник Министарства просвете учествовао је и дао значајан допринос у раду многих радних група и комисија које су се бавиле доношењем закона и правилника у оквиру предшколског васпитања и образовања и стручњак је чије мишљење и предлози се цене и уважавају у стручној јавности.

Учествовао је као ментор и едукатор у пројектима који су значајни за развој предшколске делатности као што су: „СУПЕР“, „Вртићи без граница“ 1 и 2, „Мрежа практичара“, Инклузивно предшколско васпитање и образовање“- компонента 2 (едукатор/ментор за имплементацију Основа програма „Године узлета“, реализатор обука „Заједничко учење моде-

ловањем“ и другим активностима у овој компоненти).

У свим сегментима свог професионалног и приватног живота има проактивну улогу у промовисању предшколског васпитања и образовања, заступању интереса деце, породице и практичара. Предано учествује обликовању политике и праксе предшколског васпитања и образовања, у стручној, локалној и широј јавности што се види и у његовој радној биографији коју прилажемо уз ово образложење.

Због свега горе наведеног сматрамо да стручни сарадник-педагог, наш уважени колега, Станиша Чабаркапа заслужује Светосавску награду за допринос развоју образовања“.

Оставио си нам доброутемељену теорију и праксу,

“Снага појединца не мери се физичком снагом или доминацијом над другима, већ дубљим разумевањем себе и властитих поступака”.

КОСАНА ДИМИТРОВ НА ТРИБИНИ „РЕЦЕПТИ ЗА ПОБЕДУ“

Трибина „Рецепти за победу“, одржана 2. фебруара у Културном центру Град у Београду, отворила је први годишњи семинар Радничког гласа Како до борбеног радног места? На трибини је говорила и Косана Димитров, председница Самосталног синдиката предшколског васпитања и образовања у Краљеву. Она је предводила борбу за признавање дипломе седмог степена и одговарајућег коефицијента на основу ког се обрачунава плата за 94 васпитача у Краљеву. Захваљујући солидарности свих запослених и доследно спроведеном плану синдикалне акције, канцеларија градоначелника Краљева сачинила је 94 анекса уговора крајем прошле године. Сада наше колегинице и колеге примају плату која одговара квалификацијама за које су се дошколовали.

У свом излагању, Косана Димитров је истакла: „Направиле смо план и кренуле у акцију. Прво смо заковитлале вихор на нашем радном месту. Сликале смо се с дипломама, и то с колегиницама које нису у том проблему, али су желеле да нас подрже и да нам помогну. Подједнако укључујући васпитачице које нису завршиле факултет, али и колегинице и колеге који уопште нису из наше бранше - теткице, куварице, севирке, домари, стручна служба. Затим смо заказале протест. Тада су се организовале и наше колегинице, које су рекле да ће послати аутобусе из других градова: Београда, Крагујевца, Трстеника. За то је било потребно и снаге и храбрости и сигурности да је наш циљ исправан. Међутим, када једном рашчи-

стите у глави да је ваш циљ исправан, онда можете да се борите до краја.“ Косана Димитров на потписивању анекса уговор

Преузето: Билтен Самосталног синдиката предшколског васпитања и образовања Србије, бр.4.02.2024

**ДУГО ОЧЕКИВАНО
ПРИЗНАВАЊЕ**

Васпитачи ПУ „Милица Ножица“ Ваљево који су стекли дипломе високог образовања (основне академске студије у четорогодишњем трајању) и стеченим називом - Васпитач у предшколским установама на Учитељском факултету у Ужицу Универзитета у Крагујевцу у периоду од 2005/2006. године до 2012/2013. године стекли су своје право на примену коефицијента од 17, 32 за обрачун и исплату зарада почетком 2024.године. Годину дана раније своја права остварила је и група васпитача која је стекла високо образовање на специјалистичким струковним студијама и ниво високог образовања на Учитељском факултету у Београду.

Захваљујући групи васпитача која је покренула иницијативу да се бори за своја права, а уз подршку Удружења васпитача Колубарског округа, претходног и садашњег руководства Установе, подршке Синдикалне организације предшколске установе „Милица Ножица“ Самосталног синдиката предшколског васпитања и образовања Србије, Општине града Ваљева и применом Закона о високом образовању, остварен је дугоочекивани циљ. УО УВАКО

Војимир Николић, професор психологије у пензији

МОДЕЛ ЖИВОТА ДАНАС

Нашем народу је имплементиран један модел живота каквом традиционално и суштински никада нисмо припадали.

Западњачки егоизам је кроз неколико генерација, испрва ситним корацима, а касније појачаним интензитетом обузео наше друштво. Већ одавно, омладини се у главу усађује постојање тобожње примарне породице, где нема места за бабе и деде. Тако деца, од најранијих година губе осећај обавезе према најстаријима из свога окружења. Самим тим се губи јасна веза са коренима, са традицијом, са духовношћу и људскошћу. Губи се веза са предачким гробовима, који, иако су неми и затрављени, могу едуковати више од многих академика. Нестаје права породица, та неосвојива тврђава човечија. Јер, још се није, нити ће се родити такав ђаво који може поразити праву породицу.

Временом, у следећој генерацији се губи и осећај оданости и обавезе према родитељима, јер је грађење каријере примарно. Због каријере се запоставља стварање породице, или се породица ствара у каснијим годинама. Тада се већ родитељима пакују кофери за старачке домове, јер за бога, свако има свој живот а било каква жртва не долази у обзир. Када им родитељи премину, агенције организују сахране, најчешће кремације. Своју децу не оптерећују присуством на

сахранама, како их не би узнемиравали, прекидали путовања по Европи или универзијаде.

Припадник треће генерације из такве породице по правилу не зна име прадеде нити прабабе, често му је потребно пола минута да се сети и дединог имена (Радован, Радашин... тако нешто). Село из кога му деда потиче није видео ни на слици, нити жели да га види. Одлично влада модерном технологијом и енглеским језиком, али не зна која је породична слава нити уме да се прекрсти. Каријера и пословни успех немају алтернативу. Као и његови претходници, никако не жели да се бави својим родитељима, јер, за бога, он је себи центар света. Али, сада је напредовао у рептилној анималности. Не жели да се бави ни својом децом јер, има своју модерну путању на којој нема места за никога, осим за самодовољног себе. Чак ни за рођену децу. А та деца су четврта генерација. Деца без дедине приче на крилима. Без бабине вруће, с краја нагореле погаче. Без цвркута оног коса који слети на прадедин гроб да те поздрави када дођеш са свећом воштаницом. Без крсне славе и свете причести. Без мајчиног осмеха. Без очеве руке испод пазуха, баш на највећој узбрдици. Без оне неосвојиве тврђаве топлог дома.

Без душе. Без људскости. Зато им је и лако да повуку обарач.

- ЗАЈЕДНИШТВО – у предшколском васпитању и образовању

**„...одговорност да промене подржавају осећај заједништва
и припадности, повезује нас као учеснике у промени и
усмерава да идемо у истом смеру...“**

др Милан Пашић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

373.2 (497.11)

ПРАСКОЗОРЈЕ : информативно-стручни часопис за професионално деловање практичара предшколског васпитања и образовања / главни уредник Слободанка Радосављевић. - 2024, бр. 1- . - Смедерево : Newpress, 2024- (Смедерево : Newpress). - 30 cm

Полугодишње.
ISSN 3042-0113 = Праскозорје
COBISS.SR-ID 142296585

